

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

ט' - ט"ו תשרי תשפ"א

צו באקומען די און אנדערע ספרים און קונטריסים:

היכל הקודש וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית ברסלב

ליבערטי
Heichal Hakodesh
Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל

Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

היכל הקודש בארא פארק

Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

Visit Our Web Site:

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

חיזוק פאר די
אידישע שטוב
212-444-9169

קול
ברסלב
212-444-9191

חיזוק יומי

צו באקומען די חיזוק יומי
טעלעפאון מעסידזשינג
אימעיל
347-630-2876
chizikyomi@gmail.com

הוא רבי רחיים פמי - אף דקתני מתנינן דאם סיים קנה שביתה בעיקרו דואו רבי דוד
רדטו מטיי ההם קודם שתחשך - והיא מתרביא אמירה. ואי קני ההם מצי למנוול לביתו
בנחת. השבקה לו - לילך עד ביתו אפילו במרובה אבל לעיקרו היה מטיי במרובה איה
הדט. ממני קלי - הולך מעט מעט. דכפיל אחוז - אילו ארז היה נסמך עליו. דפריק

מריה כפרתא - טעון פירות הדבה ומכר, ופוער עמו וממנו. אל ידענא ליה - איני אמר, אורו אילן, מופר שביתתו לכפוד - אמר שביתתי עקר. ואל הוא - דא דאמר ליה, משמיה דרבי יוסי ליה. דלא תניא ליה בשם רבי יוסי אלא סתמא תניא ליה לעיל, ומשום הכי אמרו בשם רבי יוסי כי הניא דליקבלה מיניה. הכי גרסינן: ולא היא לא תניא ליה כדריב יוסי. גימורין עמי - טעמו. במבסכת ארבע מונה שבחן של חכמים - ואמרו רבינו יצחק גימורין עמו. ואל ידעו רבינו חנניאל ורבינו אלעזר אבות - לערוב אחוה לתחומם מקום במקום ומקום מנייה - פסוק שאמרו ב מקום ולא נאמר בו ניסה. דגן אורו מפקסו ארז שאמרו ב מקום וניסה. כגון 'אל יצא איש ממקומו' דגן משמיהו לך מקום אשר נטיל שמד, מה להלן כתיב ניסה 'אשר ניס', אף מקרא ד'אל יצא איש ממקומו' מרבי ביה ניסה ודדי כמאן דכתיב ביה ניסה. הודו דגן ניסה מנייה. וניסה מנובל. כלומר: דגן ניסה זו שלא נאמר בו נובל, מנייה שאמרו בו נובל. כדכתיב גימורין עמי מקלטו אשר ניס' ומרבינן כגון בארז ד'אל יצא איש ממקומו' כדכתיב ביה גבול. הודו דגן גבול מנובל וגבול מחוץ. דגן גבול זה שלא נאמר בו דרוץ מנובל שאמרו בו חוץ, שנאמר 'ומצא אורו גבול הדם מחוץ לגבול'. ומרבינן דרוץ מנובה שיה לאי גבול דיאל יצא איש ממקומו. הודו דגן האי חוץ דרוץ ומרדומים מחוץ לעירי' דכתיב ביה 'אלפים באמה'. ושב תבין ובה הכין - בתורה כתיבם שניה בנגיעי בתים. כשבעו של הסגר ראשון כתיב 'ושב הבית ביום השביעי וראה הדגה פשה הנגע בקירות הבית', וכתיב בתריה 'וחלצו את האנשים ואת הבית יקציע מבי' יקלף עפר הבית סביב הקיר 'ועפר ארץ יקח וטח את תחתיו'. וכתיב: 'ואם ישב הנגע בבית בני' וגי' ותח את הבית'. ותנאי: 'ופריח', ויכול לא ידא טמא עד שיחזור ויפשה - תלמוד לומר: 'צרת ממארת' - צרת ממארת' לגדה שיה מה צרת ממארת האמורה בברים - טימא

אמר רבא: והוא דכי רהיט לעיקרו ממי. אמר ליה אבי: והיא השבקה לו קתניו השבקה לביתו, אבל לעיקרו של אילן מצי איל. איפא דאמר, אמר רבא: השבקה לו - פי מסגו קלי קלי, אבל רהיט - ממי. רבה ורב יוסף הוו קא אולי באורחא. אמר ליה רבה לרב יוסף: תהא שביחתגו תותו דיקלא דכפיל אחוה, ואמרו לה: תותי דיקלא דפריק מריה מפרגא. ידע ליה מרי אמר ליה: לא ידענא ליה. אמר ליה: סמוך עלי. דתניא, רבי יוסי אומר: אם היו שנים, אחד מביד ואחד שאינו מביד - זה שאינו מביד מוסר שביחתו למביד, זה שמפיר אומר 'תהא שביחתגו במקום פלוני'. ולא היא, לא תנא ליה כדכי יוסי אף כי הויב דליקבלה לה מנייה, משום דרבי יוסי גימורין עמו. 'אם אינו מביד או שאינו כן וכי', הני אלפים אמה היכן כתיבין? דתניא: 'שבו איש תחתיו' - אלו ארבע אמות, 'אל יצא איש ממקומו' - אלו אלפים אמה. מניא לן? אמר רב הסדא: למדנו מקום מקום, ומקום מנייה, וניסה מנייה, וניסה מנובל, וגבול מנובל, וגבול מחוץ, וחוץ מחוץ. דכתיב: 'ומרדומים מחוץ לעיר את פאת קרמיה אלפים באמה וגו''. ונילף 'מקור העיר וחוצה אלף אמה'; דנין 'חויז' מ'חויז' ואין דנין 'חויז' מ'חוצה'. ובאי נפקא מיניה? הא תנא דבי רבי ישמעאל: 'ושב הבית' - 'ויא הבית' - זו היא שבה זו היא ביהא? הני מילי - היא דליפא מדי דמי ליה, אבל היא דאיפא מדי דמי ליה - מדימי ליה ילפינן. 'אלפים אמה עגולות'. ורבי חנינא בן אבמיגוים מה נפשך, אי אית ליה גזרה שנה - פיאית בתין, אי לית ליה גזרה שנה - אלפים אמה נפשך? לוקום אית ליה גזרה שנה, ואשאי היא דאמרי קרא: 'זה יורה להם מנייה הערים' - לזה איתא נתון פיאית, ואי איתא נתון פיאית לשוכתי שבת. ורבנן, תני, רב חנניה אומר: כזה יהו כל שוכתי שבת. אמר רבי אהא בר יעקב: הפעויר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביד הן ואלאכסון. אמר רבי פפא, בריק לן רבא; עמוד ברשות הרבים גבוא עשרה ורוחב ארבעה, צריך הן ואלאכסון, או לא? ואמרין ליה: לאו היינו דרב חנניה? דתניא, רב חנניה אומר: כזה יהו כל שוכתי שבת. אמר רבי מאיר: אנו אין לנו אלא עני וכי'. אמר רב נתן: מחולקת ב'מקומי', דרבי מאיר קבר: עיקר עירוב בפת, עני

כזה יהו כל שוכתי שבת - פירש הקונטרס: דגבי העברה ליכא למיתב פיאית אלא כדאי גונא, שנותנין שיעור אלכסון. דהא ליכא לעמוד בין רישתו ועיגלו. ורבי שמואל מפריש: שמרביעין ארבע אמות ברשות הרבים בריבוע שלם, ואם מעביר או זורק מנוחה למערב או מצפון לדרום - חייב במה דברים אמורים לתודיה, ואם לאלכסון של שלם - אינו חייב עד שירוק או יעביר ארבע אמות ואלכסון. ועמוד נמי ברשות הרבים מבה עשרה ורוחב ארבעה דבענין נמי ארבע על ארבע מרובעים - היינו כשנעמיד אלכסון העמוד לאלכסון העולם, אבל העמוד ואלכסון מנוחה למערב ומצפון לדרום - לא סגי בארבע על ארבע מרובעות. ונא עגולה נמי אמרין ביביד מעברין (עירובין ג.א.) ומרבעה ברביע עולם. ורבינו תם מפריש: דלכל עד תונתין האלכסון מרובה ובהעברתו ומתחום שבת, ועמוד נמי צריך כדכתיב שיהא בו ששה פרזי שני ומישוק. והא דמוכרי בבבל ודכתיב ארבע אמות - היינו משום דנפיק מנייה האלכסון, ובוררת פירא קמא דשבת (נ.א.) שהיא עגולה ואין לה אלכסון - נקט רחבה שהיא דאי היה נקט ארבעה היה משמע דלא בעי אלכסון, ולא נזריא, דפיאת דשבת לפיגן מערי הלויים, וההם אין תונתין פיאית אלא לפיאית העולם, כדמוכח ביביד מעברין (עירובין ג.ב.) דקאמרו נמצא מנרש מרבי - ואדיכא

את החור אף על פי שאינו פושט, אף צרעת ממארת האמורה בבתי - טימא את החור אף על פי שאינו פושט. יכול חור ופרח בו ביום ידא טמא - נאמר: 'ואם ישב הנגע' ונאמר 'ושב הבית', מה שיבה האמורה להלן - בסוף שבע, אף שיבה האמורה כאן - בסוף שבע, למדנו ששתן לו שבע אחר החליצה וקיצה וטיחה, אם חור הנגע - נותנו, ואם לא חור - סתריה. אין לו אלא חולץ וקצה וטח ונתן שבע אלא בפרשה שבעו של הסגר ראשון, מניין לנגע שיעמד בעינו בראשון שלא שילח, והבית לא שילח, ולא קצה ולא טח. והמתק שבעו שני ופשה שבעו שני - מניין שהוא חולץ וקצה וטח ונתן לו שבע ואינו נותנו מיד - תלמוד לומר: 'ויא הבית וזהו פשה וגו''. ואף על גב דהאי קרא בתריה דאם ישב הנגע' ודעשה דבנגע החור קאי - מפנין ליה התם מהאי משמעות. ומרבינן נתיצה לנגע החור ואף על פי שלא פשה. והאי 'ויא הבית וזהו פשה' ומשמע ורבי פשוט - מוקמינן ליה בנגע שיעמד בראשון ופשה בשני. ואף על גב דכתיב נתיצה בתריה - ליקף כנורה שיה, נאמר כאן בפשה בשני 'ויא הבית', ונאמר בפשה בראשון 'ושב הבית' - והיא שיבה היא ביהא. כלומר: זה הוא להלן חולץ וקצה וטח ונתן לו שבע - אף כאן חולץ וקצה וטח ונתן לו שבע. ואם חור שוב - בעי נתיצה, אלמא: אף על גב דלא שבה אית, כתיב: 'ויא הבית וזהו פשה' - דעיינן נתיצה מכוון לבית הנגוע - דעיינן נתיצה שיה מנייה. 'אי אית ליה נותה שיה' - דמקום מנייה חוץ נחוץ, דכתיב: לעיל, פיאית כתיב - דכתיב 'פאת' ופאת משמע מרובה. הן ואלכסון - ארבע אמות ושמונה חומשי אמה, דאמרן: כזה יהיו כל שוכתי שבת, פיאית חן לוח גבי העברה ליכא למיתב פיאית. אלא כי האי גונא שנותנין לוח שיעור אלכסון, דהא ליכא למערב ברו רבע ועיגלו. בריק לן - מנסה אותנו. פי בענין חן ואלכסון - שיהא רחב ארבע ברביעו. שתוכל למצוא בו אלכסון, דהודו עגול אין לו אלכסון. מחולקת במקומי - גרסינן בירד, מחולקת דרבי מאיר ורבי יהודה דקאי שרי רבי יהודה אפילו לעשרי לערב בגבול - באומר 'שביחתי במקומי' - ודוד שאמרו דמתניתין לקמן מפרש אדיכא קאי, אי אמכיר אילן דקתני דאמר שביחתי במקום פלוני, או אינו ביק דקתני דאמר שביחתי בגבול - עני

קסב עירובין. פרק רביעי - מי שהוציא דף נף דף עמוד ב - מותר מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזון)"

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

ואחיבה קא אינו מביי - לא בעי למימר דקאי אמי שבא בדרך וחשבה לו, ודברי הכל - דנודבא מותחין בדמאי דפליגי רבי מאיר ורבי יהודה איירי.
ולא לערב ירוב בפת אפילו כח קמחי לה דברי הכל - ואם תאמר: ולרבי יהודה מאי להקל אמריה סוף שאפילו בבית כולו לומר שביחתי במקום פלוני וזה לומר. דהאי להקל - היכא דליבא אילן או גדר ומקום מסויים.

עני הוא דאקילו רבנן גביה - האב בדרך ואין עמו פת הוא דאקילו רבנן גביה לומר "שביחתי במקומי" כשאנו מוכר אילן או גדר, או למכור לומר "שביחתי במקום פלוני". אבל עשר - כגון יושב בביתו - לא זו ולא זו. עיקר עירוב בינל - שביחתי תחתיו, אפילו לעשר אם יצא החשקין - והו עיקר מצות עירוב. כלומר לא אמור לערב פת לב אלאמא: עיקר תקנת עירוב דרבי יהודה ברגל היא. והו שאמרו הסבים - דמשמע דעיקר תקנתא לאו היא חוץ, אלא קולא ברבא, אלא קולא ברבא בעלמא או בשמרו אצל העני לערב ברבא. אמר קאמי לה רבי מאיר - דאמר: עיקר עירוב בפת. ואחיבה כתיבתא תחתיו - עלה קאמר רבי מאיר. והו שאמרו כלומר: דאפילו לאחי דאמר במקומי - קולא הוא דאקילו רבנן גביה. אבל לא זהו עיקר תקנת עירוב. ולא אמור לערב בפת - דמשמע דעיקר עירוב כי איתקין ברבא איתקין. ואח אמוח בפת אלא להקל על העשיר. מחלוקת במקום פלוני - דאין כאן לא עירוב בפת ולא עירוב ברגל, אלא אמרה בעלמא, עלה קאמר רבי מאיר עני אין עשיר. לא. אבל במקומי דברי הכל אהר עני ואחר עשיר - דעיקר עירוב ברגל. הבי רסנין. והו שאמרו - דמשמע דאין זה עיקר עירוב. אלא קולא הוא אמר לעני. על כדרך רבי מאיר קאמר לה ואף על גב דמוקמינן לה גבי גדר שבא בדרך וחשבה לו, והו מוכר אילן או גדר אמר שביחתי בעיקרו, האי אפילו לרבי יהודה לא זהו עיקר מצותו. אפילו בחי לא מצטין לאקאמא כרבי יהודה, משום דקמייהב עני. אילו רבי יהודה אהר עני ואחר עשיר קאמר. אפי שבא בדרך וחשבה לו - והו עשיר אילן, ואמר "שביחתי בעיקר" דקמייהב קנה שם שביחתי. ועלה קאמר: זה הוא שאמרו העני מערב ברגלו. עירוב קולא לעני הוא דאקילו, לא שיהא זה עיקר עירוב, אלא אמר "שביחתי במקומי", ורבי יהודה אמר: אפילו לעשיר שהו יושב בביתו אמר שביחתי בסוף אלפיס הקולא בני. ואף על גב דעיקר עירוב בפת הוא. אלא אמר - דמשמע עיקר עירוב אינו בפת, אלא להקל על העשיר או דאיתקין - סתמא היא דברי הכל, ולאו מסקא דמילתיה דרבינו יצחק היא. דהא רבי מאיר נמי מודה בה דעיקר עירוב ברגל במקומי. הניא כותיה דרב נחמן - דאמר מחלוקת במקומי, דאפילו היכא דאמר במקומי -

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28

ויצא עשיר מערבין ברגל, ויצא עשיר חוץ לתחום ויאמר: "תחא שביחתי במקומי", וזה הוא עיקרו של עירוב. והתירו הכהנים לבעול הכות לבשרו לבעול ביד עבדו, ביד גבנו, ביד שלוחו בשביל להקל עליו. אמר רבי יהודה: כמשעשע באנשי בית פלמל ובאנשי בית גוריון בארומיא, ושדויה מחלקין היתרות ויצוימוקן לעניינן כגשין בצורתן, ובאין עניי פפר שיחין עניי פפר חנניה ומחשיבין על התחום, למחרת משבימין ובאין. אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, דקתני: מי שצניא לילך לעיר שמערבין לה, והחזירו חברו - הוא מותר לילך, וכל בני העיר אסורין, דברי רבי יהודה. והיון בה: מאי שנא איהו ומאי שנא איהו? ואמר רב הונא: הכא במאי עסקינן - כגון שניש לו שני בתים, ושני תחומי שבת ביניהן. איהו פיון דפקא ליה לאורחא - הוה ליה עני, והקני עשירים ניהו. אלאמא: כל "במקום פלוני" עני - אין, עשיר - לא. ששעמ מופה. מתני ליה רב תיאי בר אשי לחיאי בר רב קמייה דרב: אהר עני ואחר עשיר. אמר ליה רב סיים בה נמי: הלכה פריה יהודה. ורבה בר רב הונן הוה רגיל דאיתי מארטיבינא לפומדיבתא:

לרבי מאיר עשיר לא, ורבי יהודה נמי לא שרי לעשיר אלא "במקומי" אבל במקום פלוני - לא. הכי רסנין. ולא יצא עשיר חוץ לתחום ויאמר תחא שביחתי במקומי - דהא חוץ לתחום - לאו דוקא, אלא סוף התחום. אי דוקא חוץ לתחום - בתוך ארבע אמות קאמר. שבו שביחתי. שילו אפי' לעיר בינל - אפילו כי האי גונא דאמר במקומי, אלא למי שבא בדרך כג - אלמא: לרבי מאיר אפילו "במקומי" עני - אין, עשיר - לא. ויצא עשיר חוץ לתחום - אם כדעה. ויאמר שביחתי במקומי - אלמא: לרבי יהודה לא שרי לעשיר אלא "במקומי", כרב נחמן. אמר רבי יהודה: כמשעשע באנשי בית פלמל ובאנשי בית גוריון בארומיא - עסקינן. כפי שיחיה - סמכין כל ארומא בתין ארבעת אלפיס. ומחשיבין על תחתיה - וכו'. אלמא: עיקר עירוב ברגל. ובמקומי - נמי ואף על גב דעניין חוץ, ואחל שביחתי איתיה - בעשירים דמו, דאי אפשר להם בלא מוון שתי סעודות. ואף על פי כן הו מערבין ברגל ומחשיבין, דהיינו "במקומי" כרב נחמן, אלאמא: עיקר עירוב ברגל, ומחשיבין על התחום. ואף על גב דלגבי עירוב עשירים תן, דהא מביחם ויצאין על קו, ושן ליה פת - אפילו הכי שרי, כי לית ליה שלחה לערב ברגלו. מתניתין נמי דיקא - כרב נחמן ולרבי יהודה במקום פלוני עשיר - לא, וכי פליג ארביי אמר: "במקומי" הוא דפליג. מי שיצא - כל דהו החזיק בדרך לעיר. שמערבין שסמוכה לעירו לסקא ארבעת אלפיס - תיכל ארם לילך מוון על ידי עירוב. והחזירו חברו - דאמר ליה עד תחום הוא. עד עזתה הוא. כדלמק (גאא). הוה מותר לילך - לעיר. לאוהו עיר אחרת. וכל בני עירו אסורין. שיש לו שני בתים - לא. חוץ הוא מותר בזה, והוה רוצה לילך לביתו שבעיר אחרת מעל שם, ולשבת שם בשבת. ולא יצא מביתו ארעא דקמייה שביחתי בסוף התחום ולחזור, אלא ארעא דלמיל על דהם, והחזירו חברו. איהו כיון דצפא לאורחא - משום הליכי' ממש, וכל משום לערב ברגלו - הוה ליה עני, ותיכל לומר שביחתי בסוף התחום. וישים מקום הנכיר לו שם, ולפולגאן ארעא דאיתן לאקמ (שם) איכא אמאן דאמר דאפילו לא אמר בני. כיון דאין סודיה דהיה עני למיל - כמאן דאמר מידי. ועל כרחי ברבא בלא מידי עסקין. חוץ דאין קמייה ואמר שביחתי במקומי פלוני, ועוד: מדפליג רבי מאיר עלה, ואמר היה זה העיר גמל - שמע מיה ברבא אמר שביחתי במקום פלוני עסקין. דהא רבי מאיר מודה בעני. ואם תאמר: רבי מאיר עשיר חשיב ליה לחאי, דהמשום החזיק בדרך פורתא לא משוי ליה עני, אם כן ועשיר חשיב ליה רבי מאיר. ונמי גמל אמאן לא בביתו לא רצה לקנות. דהא אמר שביחתי בסוף התחום, ושם היה יכול - לאו רבי מאיר עני, ולא יוזח ומקום מיבעי ליה אלא ברבא אמר עסקין, ורבי מאיר נמי עני משוי ליה ומשוי ליה אמר כולם מספקא ליה אי דעתו לקנות שביחתי בסוף התחום, או שמא אהר לו לגמר מילך למחר לאותה העיר, ועדתי לקנות שביחתי בביתו. הלכך, חמר גמל הוא. חתי עשירים עניו - ואפילו כי עשיר שביחתי במקום פלוני, אסור. דאי לא אמרו - פשיטא. אלמא: כל במקום פלוני לרבי יהודה, עני - אין, עשיר - לא. ואף נקטי יש לו שני בתים. דאי לא הוה ליה ביתא תם - לא הוה אמרינן כי לא אמר כמאן דאמר דמי. דרלמא קא אהר ביה. הלכה כרבי יהודה - וברב נחמן במקומי. הוה אתי מארטיבינא - ורגל דאיני בכל שבת מארטיבינא לפומדיבתא

1 **כמאן** כרב יוסף ואליבא דרבי יוסי — פירש הקונטרס: דמאף על פי דיק, דמשמע המוחק
2 מלקות שביטה, ואם כן לא אמר אי מי הכי ריק אי בעי תרתי הדיחוק וגם אמירה
3 — אם כן לימא הילכתא כרבי יהודה, דבין לרב יוסף ובין לרבה לרבי יהודה בעי תרת.
4 **הנינא** חזא זמנא דרבא ספיקא לרבי מאיר חמר גמל הוא, ומתניתין דרב ספיקא הוא.
5 וקשה: במהדרא דהיא רביא שמעין

6 דהוי הבא ספק לרבי מאיר. ואומר רבינו יצחק: 1
7 דרפיין דהוא ליה למיתני כל שכול וכו' וכו'. 2
8 ומשמאל דינעא דהוי חמר גמל. ומשנה: דרבי יהושע 3
9 א דהיבא דרביא לא עירב בי הבא — לא הוי חמר 4
10 גמל. דאפילו אם היה חמר ספק, הוא חמר שפיקא; ספק 5
11 אחסובו כבך עני כשאר בא ברך, אם לאו. ולכך 6
12 לא קנה עירוב, דרביא עני אמרו משעבר ברבולו 7
13 במקום פלוני, ולא בספק עני ודעו כדאי עשיר, 8
14 ויהי כבני עירו — אף משמע ילך. 9
15 **כי** תניא הדיא למודר — ספקיה כלה מדרתו 10
16 במערה — ולא יבטא אמה אחת יותר. ופירש 11
17 הקונטרס: לא נראה. והא דלא קאמה בי תניא 12
18 לחשיך אמה חוץ לתחום לא יבטא — דמילתא 13
19 דפשיטא הוא דאין לו לצאת חוץ לתחום. אבל 14
20 בכלה למערה איצטרך לאשמעינן.

הדרן עלך מי שהוציא אוהו

21 **כיצד** מעברין פנים נכנס — פירש רבינו גונאלי: 1
22 פנים נכנס — בנין העשוי כעין שובך, 2
23 כדאמרין ב"ה ברור" (סנהדרין פה ב). גבי מפרסחי 3
24 יונים: משישברו את פניהם. ומיהו, שובך ממש 4
25 אין מתערב עם העיר, כדאמרין בגמרא. 5
6 ונשרים 7
8 **התניא**: למקום ששובו הוא נזקק. **רבי אליעזר** אומר: שמים — יבנס, שלש — לא יבנס". **והתניא**, 9
10 **רבי אליעזר** אומר: אחת — שמים — לא יבנס! **לא יבנס! לא יבנס!** **הא** — דשקך דרבי יבנס איתרבי, 11
12 **הא** — דשקך תרתי יבנס איתרבי, **רבי אליעזר** אומר: אפילו אמה אחת לא יבנס! **רבי** 13
14 **תניא** תהיא — למודר. **דתני**: לקמודר שאמר ונתנין לו אלפים אמה — אפילו סוף מדרתו פלה 15
16 **במערה. משנה** מי שהחשיך חוץ לתחום — אפילו אמה אחת לא יבנס. **רבי שמעון** אומר: 17
18 **אפילו** חמש עשרה אמות יבנס, שאין המשוחות ממצין את המדות מפני המועין. **גמרא** 19
20 **תנא**: מפני מועי המודה.

הדרן עלך מי שהוציא אוהו

21 **משנה** כיצד מעברין את הערים? פית נכנס פית יוצא, פגום נכנס פגום יוצא. **היו** שם 1
2 **גדרות** גבוהות עשרה מנפים, 2

בתוך התחום, הילכך, יבנס. הוא דאמר — רבי יצנא. מתניתין דשקך היא — שיצא מן האחת ועמד בשניה, והכי קאמה אב בשתם עומד — יבנס. ובריתא דתניא שתי לא יבנס 48
— שיצא מכל השמים. למודר — שתחבה לו, ואמר שביתי במקומי, ומודר אלפים פסיעות בעינות אילי יבנס לתחום העיר, וכלו אלפים שלו אמה אחת חוץ לתחום. **רבי יבנס**, 49
שאפילו אלפים מוליכות אותו לתוכו — אינו מותר לצאת מאלפים. כדתני: ולמודר שאמר ונתנין לו אלפים — אפילו סוף מדרתו כלה במערה לא יזקף לתוך מאלפים, דבין שמדר 50
אלפים לבד מקום שביטתו שזן ארבע — אינו יכול לעבור חוץ לאלפים. **משנה** מי שהחשיך — שהוא בא ברך, וחשבה לו חוץ לתחום. **אפילו** חמש עשרה אמה — לא יבנס. 51
חמש עשרה אמה. — מדרתי התחום לעירתי, ועושין סוף לתוך התחום. אין פמצין את המדות — להציב הסתם בתוך אלפים, אלא בתוסף אותו לתוך אלפים. 52
המועין — מפני טועי המודה, שאין מכירין את הסתם, ופעמים הולכין להלן ממנו וחורקין, ולא ארעיתיהו. לישנא אחרינא, ולא שמעתי: דדוקא חמש עשרה נקט, וטועי המדה חן 53
המשוחות הקובעין התחומין, ואומרין לקמן כיצד מעברין" (נ.ב.). אין מודרין אלא בחבל של חמששים אמה. ארבעים תבליס יש לאלפים, וכל חבל והכל מומעט שני אחיות שזו 54
תופס מכאן וההוא תופס מכאן, והאחרון טופס חצוי אצבע — הרי פרק טפחים ארבעים אצבעות, והעילין לעשרה טפחים, הרי תשעים טפחים שזו חמש עשרה טפחים אמות.

הדרן עלך מי שהוציא אוהו

21 **משנה** כיצד מעברין — מפרש בגמרא לשון אשה עברה, דתני לקמן: והתן עירובו בעיבורה של עיר, אלמא: יש עיבור לעיר. ומפרש השתא כיצד יש לה עיבור. **בית** נכנס **ובית** 1
2 **יוצא** או פגום נכנס ופגום יוצא או היו נרדויות **כי** מוציאין מהנה כגוד — כלומר: כשבא לציין סימן תחום העיר, וכלו למודר אלפים חוצה לה, אם הוא מוציאה שזו 3
אינר, שאינה חומה חלקה אלא בתים מסובך ומתערבין יש בית נכנס לתוך העיר, יותר מחבירו, ונראה נכנסוה פגומה מחוץ, ויש בית שולט ויוצא לתוך יותר מחבירו, או פגום נכנס 4
או פגום יוצא, שהיתה עיר מוקפת והיא מגדלין עולין בולטין בחומה, פעמים שבולטין בפנים פעמים שבולטין בחוץ, או שהיו שם לאחת הקרעות של עיר גדרויות — שברי חומה 5
של חרבות בתים, וישנן בתוך שבעים אמה ושירים לעיר, כדמפרש לקמן.

1 **כמאן** — בעינן החוקק בדרך ר'לן פה. וללישנא אחרינא הוי ר'לן כמאן דמי ליה 1
2 בהכי, ואף על גב דלא אמר שביתי במקום פלוני — כרב יוסף אליבא דרבי יוסי רבי 3
4 יהודה לא, כרבה ואליבא דרבי יוסי (רבי) יהודה, והכי פירושו: כמאן הוא — כרב יוסף 5
6 ואליבא דרבי יוסי רבי יהודה, דלא בעי אלא לחוקק, והאי נמי חייב ליה אומר. ומשנה 7
8 לא, דאמר נסקינן, וסרבה אליבא דרבי יהודה 9
10 דבעי תרתי. והוא חזין נמי לרב יוסף ואליבא 11
12 דרבי יהודה, דלא אליבא אלא דרבה עיפאף 13
14 לאוקומי שושה דרבה. ורבי יוסף הילכתא כרבה, 15
16 לבר מתלת: שדה, ענין, ומחצה. **ספק** — בפרק 17
18 "ככל מערבין" (עירובין לה.א). נתגלגל חוץ 19
20 לתחום, נשקף, מבעוד יום — אינו עירוב, 21
22 משתשיבה — זריח לו עירוב. ספק מבעוד יום 23
24 ספק משתשיבה, רבי מאיר רבי יהודה אומרים 25
26 בני אלמא: כל ספיקא חמר גמל הוא. ומתניתין, 27
28 נמי ספיקא הוא. וללישנא אחרינא דרבי יוסי 29
30 תניא זמנא לרבי מאיר דהכי קטיה ליה 31
32 במקום שאינו עירוב, הוה חמר גמל. **לא היטא** 33
34 — היתם הוא דספק עירוב קנה שם שביטה, וספק 35
36 לא עירב וקנה בביתו הוה חזי חמר גמל. אבל 37
38 היבא דרביא לא עירב, כגון חזר זה שהיה לו 39
40 לערב בפת שקרוב לביתו היה. לישנא אחרינא: 41
42 שהיה לו לומר "שביתי במקום פלוני" לא הוי 43
44 חמר גמל, דאין כאן ספק אלא לגמרי נתחבן 45
46 בביתו, והוא באשוי רביא. **אלא אפילו דרבי לא** 47
48 **עירב** — שלא אמר שביתי גלוי — נמי 49
50 מחזקינן ליה בספק, משום ששם ידעתא. 51
52 וללישנא בתרא דפרשינן, דרבי מאיר עשיר 53
54 משוי ליה, דאפילו היה חמר גמל ולא כבני 55
56 עירוב הוא — אפילו הכי לרבי מאיר חמר גמל 57
58 הוא, וסדילק עומד בביתו מאלפים של צד שני 59
60 דרביא, והדייא סתמא דכתיב מעבדו עיר. 61
62 אינו עירוב, דמשמע חזי חמר גמל כבני עיר — רבי 63
64 יהודה היא. והא דלא עירב ליה ונתי בהדי 65
66 סיפא, דקתי "חרי זה חמר גמל" — משום שרבי 67
68 יהודה מסיפא מדרה לרבי מאיר, אלא ביראש — 69
70 כבני עירו שוי להו. וירשא רבי יהודה היא. 71
72 **משנה** מי שיצא חוץ לתחום — במיוד. ומדעת 73
74 שלא לשם מצוה. שמים יבנס — משום הבלעת 75
76 תחומין, כדאמרין בפרקיין (לעיל דף מה.א): רבי 77
78 אליעזר לטעמיה, דאמר: והוא באמצעין, 79
80 גמרא הכי רסינן: **הא** מני אחיים היא. לפקום 81
82 שרובו שם הוא נזקך — ורובו בתוך התחום הוא. 83
84 נזקך — כלומר: בתר רובו שדינן ליה. ובין דלא 85
86 הויא אלא רגלו אחת חוץ לתחום — עירוב רובו

עירובין. פרק חמישי – כיצד מעברין דף נד עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קעג רש"י

1 במשה ביה – בעטת בו. תורף חיי – שתארין ימים. המוף אבול – שן לך ממון
2 להדנות עצמן, אלא התמזין עד למחר שמא ממות שוב אין לך תנאה. דעלמא איוליג
3 מינה – גרסינן. כהוללא דפי – הדין ישנו ולמחר איננו, דומה לחופה שהולכת מרה.
4 אם יש לך – ממון. ואין – למות התמטמה – עינבו, כי פתאום האדם מת. חוק – מוזן.
5 מי ירד לך – אם נשאר בידם, שנאו יאבדוהו.

30 ולכא בשוק, אלא יושב ומחזר על תלמודו – מתקיים בידו. שהכל דין אותו – שני
31 לו נסות. שהכל מתבטבטן ממנו – שמלמד תורה לתלמידים. כאבן זו שאינה נמחה –
32 מפני דריסת רגלו בני אדם, כך לחיי אמן נלאין מלחוח על תלמוד וללמד לאחרים. לא
33 נשתבחה – "חירות" משמע חוקו, ואינו נמחק לעולם. על ידי הלחוח היתה תורה חקיקה
34 לישראל מהשתבח מוזן על גלמות – על הלחות –

35 הללו נוצצין – כלומר: כשהן גידלין גרילה
36 פרסנקן וערשין עמקן, ואינין צריך להדאב
37 עלקו. והללו נובלין – ומתים, לשון "הפלה והכלה"
38 נבלין. יפה – לחלילי לא לחלילי זה, והיפה
39 ללכ רוע לעינים. שתשרפם בכבבן – שחך
40 שמורים בידך, שאין שותכבזין ממך. יבנו יוד
41 – טעחה שדרך ומצויאם, כפי אכל בניגמנו
42 ובלחודשה. אימתי שמחה וכו' כופה – שיעוד
43 לדרוש הלכות זה בזה. דבר אבא אימתי שנוחה
44 לאשה. אימתי שארץ שמה בתלמודו – בזמן שיש
45 לו מענה שותכבזין ממנו בדר הלכות. שארשיש
46 – ספידת שפתיו בל תמנע סלה, כשנתה בו
47 דעת להוציא שפתיו. וזה – אם יש לו מול
48 טוב תאות לבו נתה לו, שכעוד שהוא מתאהב
49 באה לו תאוות עד שלא ישאלנה. לא יבז –
50 צריך להתמקמק ולהעטיר. כי לא לעולם אריב
51 ולא למנח אקצוף – אלא: למנח "לנצח" לשון עולם
52 הוא, דעבר סתתו. ליה בן "עד עולם סלה"
53 אלא: סלה" לשון לעולם משמע. שיה לצואר
54 – שאינו מומצמם ברוחק סביב וצואר, אלא
55 שרפי ריחיו, כך הוא נביע ומורצה לבריות.
56 ונראה אומיני נראה – כשניכבדה צוארו נראה
57 מתחת זקנו ורוב פעמים שסנטרו חקנו מנסק
58 אותו. כך, אם תלמיד חכם הוא אינו רודף לציאת

1 **במשנה ביה, אבקה ליה: לא סף כתוב: "ערוכה בכל**
2 **משמורתו, אם ערוכה ברמ"ח אברים שלף – משמפרת,**
3 **ואם לאו – אינה משמפרת. תנא: תלמוד אהד היה**
4 **לרבי אליעזר שהיה שונה בלחש, לאחר שלש שנים**
5 **שבה תלמודו. תנא: תלמוד אהד היה לו לרבי אליעזר**
6 **שנתחייב בשריפה למקום. אמרו: הניחו לו, אדם גדול**
7 **שמש. פתח פיהו ליה שמואל לרב יהודה: שידא פתח פופיך**
8 **קרי, אהד פופיך חני, כי חיכי דתתקיים ביה מורא מרפא."**
9 **שנאמרי: "כי חיים הם, אדם למצואהו ויכל בשורו מרפא."**
10 **אל תקרי "למצואהו" אלא "למוציאהו בפה". אמר**
11 **ליה שמואל לרב יהודה: שינא, המוף ואכול, המוף**
12 **אישי, דעלמא דאוליגן מניה כהוללא דמי. אמר ליה**
13 **רב לרב המננא: בני, אם יש לך – היטב לך, שאין**
14 **בישאל תענוני ואין למוות התממנה, ואם תאמר אני**
15 **לכני – חוק בישאל מי גיד לך. בני האדם דומים לעשבי**
16 **השדה, הקלו נוצצין ותללו נובלין. אמר רבי יהושע בן**
17 **לוי: תתקף בדרך ואין עמו לניה – יעסוק בתורה,**
18 **שנאמרי: "כי לות חן הם". חש בראשו – יעסוק בתורה,**
19 **שנאמרי: "כי לות חן הם לראשך". חש בגורנו – יעסוק**
20 **בתורה. שנאמרי: "וענקים לגרנותיך". חש במעונו –**

21 **יעסוק בתורה, שנאמר: "רפאות תהי לשרך". חש בעצמותיו – יעסוק בתורה, שנאמר: "ואשקי לעצמותיך". חש בכל גופו – יעסוק בתורה,**
22 **שנאמר: "ויכל בשורו מרפא". אמר רב יהודה רבבי חייא: בא וראה שלא כמדת כהן קדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם, אדם**
23 **זוהן סם לחיבדו – לזה יפה ולזה קשה. אבל הקבית הלל אינו כן, זמן תורה לישראל – סם חיים לכל גופו, שנאמר: "ויכל בשורו מרפא".**
24 **אמר רבי אמי: מאן דאמר: "כי נעים פי תשמרם בכבבך יבנו יודיו על שפתיו", אימתי דברי תורה נעימים – בזמן שתשמרם בכבבך,**
25 **ואימתי תשמרם בכבבך – בזמן שיכוננו יודיו על שפתיו. רבי יורא אמר, מהכא: "שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב", אימתי**
26 **"שמחה לאיש" – בזמן שמענה בפיו. לשון אחר: אימתי שמחה לאיש במענה פיו – בזמן שדבר בעתו מה טוב. רבי יצחק אמר, מהכא: "כי**
27 **קרוב אלך הדיבר מאד כפיך ובלכבך לעשותו", אימתי קרוב אלך – בזמן שבכפיך ובלכבך לעשותו. רבא אמר, מהכא: "תאות לבו נתתה**
28 **לו וארשת שפתיו כל מענת סלה", אימתי תאות לבו נתתה לו – בזמן שארשת שפתיו כל מענת סלה. רבא רמי: תביב: "תאות לבו נתתה**
29 **לו", ובתיב: "וארשת שפתיו כל מענת סלה"! וזה – תאות לבו נתתה לו, לא וזה – וארשת שפתיו כל מענת סלה. תנא דבי רבי אליעזר**
30 **בן יעקב: כל מקום שנאמר "נצח" "סלה" "יעד" אין לו הפסק ועלמות. "נצח" – דכתיב: "כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף". "סלה" –**
31 **דכתיב: "באש שמענו בן ראינו", בצאות בעיר אלהים וכוונתה עד עולם סלה". "יעד" – דכתיב: "ה' ימלוך לעולם ועד".**
32 **(מיין) ענקים לחייו לחות רגליו). אמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "וענקים לגרנותיך". אם משים אדם עצמו כענוני על שרף על הגאון,**
33 **ונראה ואינו נראה – תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "לחיו בערנות ובושים"**
34 **אם משים אדם עצמו כענוני בערניה זו שהכל דשין בה, וכבושים זה שהכל מתבטבטן בה – תלמודו מתקיים, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים.**
35 **ואמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "לחות אבן" – אם אדם משים עצמו את לחייו כאבן זו שאינה נמחית – תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו –**
36 **אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי אליעזר, מאי דכתיב: "הרות על הלחות" – אלמלי לא נשתפרו לחות הראשונות לא נשתבחה תורה**
37 **מישראל. רב אחא בר יעקב אמר: אין כל אופה ולשון שלטת בקו, שנאמר: "הרות", אל תיקרי "חירות" אלא "חירות". אמר רב מתנה,**
38 **מאי דכתיב: "ומפופר מתנה" – אם משים אדם עצמו כמפופר זה שהכל דשין בו – תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים**
39 **בידו. רבא בריה דרב יוסף בר קמא היה ליה מלקא לרב יוסף כהדיה, כי מטא מעלי וימא דכיפוי אמר: איזיל ואפיסייה. אול, אשפוחה**
40 **לשמעיה דקא מויל ליה כסא. אמר: תב לי ואימוניה אגא. יהב ליה, מוניה. כדשמעיה אמר: דמי האי מוניה למוניה דרבא בריה דרב יוסף**
41 **בר קמא. אמר ליה: אגא הוא. אמר ליה: לא תתיב אפרעוד עד דמפרשת לי הני קראי, מאי דכתיב: "ומפופר מתנה וממתנה לחילאיל**
42 **ומנחילאיל במות ומבמות הנאי". אמר ליה: אם אדם משים עצמו כמפופר זה שהכל דשין בו – תורה ניתנה לו ובמתנה, וכיון שניתנה לו**
43 **מתנה – נתלו אל, שנאמר: "וממתנה נתנה לישראל". אמר רב ששתאי אל – עולה לגרודיה, שנאמר: "כל גיא ונשא". אמר רב הונא, מאן דאמר:**
44 **הוא מישפול, שנאמר: "ומבמות הנאי". ואם חוזר בו – הקדוש ברוך הוא מבידוהו, שנאמר: "כל גיא ונשא". אמר רב הונא, מאן דאמר:**
45 **"תהדך לשבו בה תבן במוכרך לעני אלהים" – אם אדם משים עצמו כתיב זו שדורסת ואובלת, ואיפא אמרו: שמשכרת ואובלת – תלמודו**
46 **מתקיים בידו, ואם לאו – אין תלמודו מתקיים בידו. ואם עושה פן – הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה בעצמו, שנאמר: "תבין במוכרך**
47 **לעני אלהים". אמר רבי חייא בר אבא, אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב: "וצור תאנה יאכל פריה", למח נמשלו דברי תורה פתאנה – מה תאנה זו**

1 כל זמן שממששם בה מוצא בה תמים - שאינו מתבשלין בבית אחרו, אלא היום מעט ולמחר מעט, וכל שעה ראוי לאכול מהן, שמעלת חן על לזמינה - שהכל ממשאך אחרו, וחרתו נותנה לו חן. כמאברה תשנה תמיד - בשביל אבהתה תעשה עצמך שונה ופתי, לדניה עסקך ולרוץ דבר הלכה. לא יחרך - ונטריקו ריש ליה לא יזהה ליה איריך. צייד רמאי - שמרבה בגיטא ואינו מחור עליה. ורב ששת אפר - אין זה רמאי אלא שטתו, והקובץ על די הוא רמאי ושורם ברב, והוא יחרוך, כלומר יתקיים בידו, כיצד הרמאי משמשך גף ראשון ראשון כשהוא לכודו שיש יכרה, הוא חרך עופות ואוכל, וקרא אתמודי מתמה: לא יחרוך? ולא יצלה ויאכלו אמר עברתו וקיימתיה - לקבוצ על יד, וחרתי עליה עד שהתקיימה בה, בארץ כר חורתי ושעמתי

2 לתנו לו זו חו - והא דאמר בפרק בתרא דמגילה

3 (ג.כ.ב) שאר אלו תלמידיו את רבי פרידא: במא

4 הארכת נמיסא אמר לוק: כמעט לא קדמינא במא

5 לבית המדרש, הא הוא גרמא לו. אי נמי: באותה

6 שעה לא ידע שאמר ליה הקדוש ברוך הוא חנו על

7 זו, וידע על לבית שחי ארבע מאות שנה.

8 כה היה בית שחי יצא כמין פנים - כראה

9 דפגם אתמר נדי רואין כאילו היה פגום אתר

10 כנגדו, ומתחילן חסתי עליקו, ולא שמרתיו בחוץ

11 בלבסכום כן הפגם עד ראש האחד של העיר,

12 דהא הדיה מן האחד רואין אותה כאילו

13 שיה, ונגעלה כאילו היתה מרובעת השתא פריך

14 שפיר, השתא פגום אתר כדו - עיר

15 מעם. "באברהתה השנה תמיד" - כגון רבי אליעזר בן פדת. אמרו עליו על רבי אליעזר שהיה

16 יושב ועוסק בתורה בשוק התחתון של ציפורי, וסרדו מוטל בשוק העליון של ציפורי. תנאי,

17 אמר רבי יצחק בן אלעזר: פעם אחת בא אדם ליטול ויצא בו שרף. תנא דבי רב עקיב, מאי

18 דכתביב: "רוכבי אהנותו צהורות יושבי על מדין [והולכי על ירך שיהו]", "רוכבי אהנות" -

19 אלו תלמידי כפרים שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד בו תורה. "צהורות" -

20 שמשושי אותה כפריהם. "ושבי על מדין" - שרדו דין אמת לאמיתו. "והולכי" - אלו בעלי

21 מקרא. "על ירך" - אלו בעלי משנה. "שיחו" - שאלו בעלי תלמוד, ששכל שיהיה דברי תורה

22 אמר בו שיהיו משובים בו אלעזר בן עזריה, מאי דכתביב: "לא יחרוך רמיה ציד" - לא יתיר

23 ולא יארץ: מים צייד הרמאי. רב ששת אמר: צייד הרמאי יחרוך? כי אתא רב דימי, אמר:

24 מישל לצייד שצד צפרים, אם ראשון ראשון משפר כפיו - משתמר, ואם לאו - אין משתמר.

25 אמר רבה, אמר רב סחורף, אמר רב הונא, מאי דכתביב: "הון מהבל ימעט וקובץ על יד

26 ורבה", אם עושה אדם תורתו כחילות חכילות - מתמעט, ואם לאו - קובץ על יד ורבה.

27 אמר רבה: ידעו רבנן להא מילתא ועברי עליה. אמר רב נתנן בר יצחק: אמר עברתה, ואיסיים

28 בידיא. תנו רבנן: כיצד כרד משה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה

29 פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו, נסתלקו בניו,

30 אלעזר ושב לימין משה ויתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נסתלקו זקנים, נכנסו בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם

31 אחד. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירקו. נסתלק אהרן, שנו להן בניו פירקו. נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירקו. נמצא ביד הכל

32 ארבעה, כפי אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. וקל וחומר, וזהו אהרן ששקמו מפי משה, ומשה מפי

33 הגבורה - קדו, הדייט מפי הדייט - על אחת כמה וכמה. רבי עקיבא אומר: מנין שתיים אדם לשנות לתלמידו? שילמדנו - שנאמר:

34 "ולמדה את בני ישראל". ומנין עד שתהא חסירה בפייהם - שנאמר: "שימה בפייהם". ומנין שתיים לתראות לו פנים - שנאמר:

35 "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". וליגמרו פולחו ממושה! כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו, וכבוד לזקנים. ויעילו אהרן ויגמרו

36 ממושה, ויעלילו בניו וליגמרו מאהרן, ויעלילו זקנים וליפלו מבניו, וילוו וליגמריהו לכוהני ישראל! פון דמשה מפי הגבורה נמר

37 מסתייעא מלתייה. אמר מר, רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חזר. כמאן אולא הא דתנאי: שלשה שהיו מהלכין בדרך

38 דרוב באמצע, ונדול בימינו, וקמן בשמאלו. לימא רבי יהודה היא ולא רבנן! אפילו תימא רבנן, משום מירחא דאהרן, רבי פרידא

39 תהו ליה ההוא תלמידא דתהו תני ליה ארבע מאה זימני ונגמר. וימא חד בעיניה למלתא דבעיניה, תנא ליה ולא גמר. אמר ליה:

40 האידנא מאי שנא? אמר ליה: מדהיא שעתא דאמר ליה למר איפא מילתא דמצוה - אסחיא לדעתאי, וכל שעתא אמינא, השתא

41 קאי מר, השתא קאי מר. אמר ליה: הב דעתיד ואתני לך. הדר תנא ליה ארבע מאה זימני ואחרנינא, נפקא בת קלא ואמר ליה:

42 גימא לך לדיספוס לך ארבע מאה שני, או דתיבוי את ודרך לעלמא דאתאי? אמר: דניופו אנא ודרר לעלמא דאת: אמר להן הקדוש

43 ברוך הוא: תנו לו זו חו. אמר רב סחורף: אין תורה נקבה אלא בסמינן, שנאמר: "שימה בפייהם", אל תתנינן "שימה" אלא "סמינה".

44 שבעה רב התלפוס מעורבך, אול אמרה קמיה דרבי ציון, אמר: אתון מהתם מתנייהו לה? אמר מרבינא: לה? "אציבי לך ציינים

45 שימיה לך וגו'" עשו ציינים לתורה. ומאי משמע דרבי ציון, אמר: "ויראה עמכם אדם ונבנה אצלו ציון". רבי

46 אליעזר אמר, מהכא: אמור לתקמה אהותי את ומועד לבניתי תקרא" - עשה מועדים לתורה. רבא אמר: עשה מועדים לתורה.

עירובין. פרק חמישי – כיצד מעברין דף נה עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קעז תוספות

1 **עיר** העושה בקשת – הא דלא נקט רב הונא מלתייהו אשני פנומי – משום דסתם פנום היה
 2 תוך שבעים אמה ושיריים מעיקר העיר, וכיון דהוי תוך עיבור העיר – אפילו יש בין
 3 פנומין יותר מארבעת אלפים, רואין אפילו חוט מחוץ עליהם. אפילו יש פנומין הרבה ה
 4 אחר זה, כל אחד תוך שבעים אמה ושיריים – משום דאשני העיר – שמה יש לחלק,
 5 דבני פנומין שאינם מעיקר העיר אפילו אין שם
 6 הבלעת תחומין מעברין אותן עם העיר, לפי שבטל
 7 אגב העיר. אבל שני ראשי הקשת שהם מעיקר
 8 העיר – אין מבטלין אגב העיר, ולכך בני שיהא
 9 שם הבלעת תחומין, ומיהו, נראה לרבינו יצחק
 10 דאין לחלק בין שני פנומין לעיר העושה בקשת.
 11 ובין פירש רבינו פנומין, הוא דלא נקט רב הונא
 12 מלתייהו על שני פנומין – משום דבריתיה אע
 13 איירי בשני פנומין מרוח אחד, אלא בפנום אחד.
 14 **פחות** מארבעת אלפים מודדין מן היתר –
 15 רבה רב רב הונא בעי נמי בסמוך שגם בין יתר
 16 לקשת לא יתא יותר מאלפים, משום דבעי שיהו
 17 תחומין מובלעין מכל עז, אבל לרבא בריה דרבה
 18 רב רב הונא, דאמר מודדין מן היתר ואפילו יותר
 19 מאלפים בין יתר לקשת – משום דאי בעי הוה
 20 אתי ליה דרך ביתם, חש אש חוט מובלעין רק
 21 מעד אחד – נראה דהוא דרין נמי ליהיה אם אין
 22 בין יתר לקשת אלא אלפים, ומודדין לו מן היתר.
 23 אפילו יש יותר מ' אלפים בין שני ראשי הקשת.
 24 דהא מצי אתי דרך היתר מראש האחד לראש
 25 האחר, כיון דהוהו מובלע תוך הקשת.
 ואם

1 **והיינו דאמר רב אביושי** – הא דאמרן גרין לטרוח ולהעמיד סימנין ולהערים
 2 בתחבולות כדי שתתקיים התורה בלמודיה – היינו דרבי אביושי דמפרש דיוקא דקרא.
 3 שאם בשמים היא צריך אהיה לעלות אחריה. חתיבין – מחודין בעירות. חתיבין – בעירון
 4 במקומן, אלא נראה ואינו נראה כדאמר לעיל. ארובה כמות שהיא – לקמן מפרשי. עגולה
 5 עושין לה וזית – כשבא למודד תחומין
 6 לקנותיה לא ימדוד לה מחמתה, אלא יוסיף לה
 7 ריבוע. כלומר: ירחיק מן החומה כדי ריבוע, ודא
 8 מרובין פיאות לכל מילי דשבת, ואחר כך ימדוד
 9 תחומי הקטנות. שאם בא ללאת דרך חקר העיר
 10 – ישתכר בהליכות רביעי, דמרוכב יותר על
 11 העגול רביעי. מרובעת אין עושין לה וזית –
 12 לקמן מפרשי. היתר רחבה מצד זה וקציה מצד
 13 זה רואין אותה כאילו היא שוה – כשבא למדוד
 14 התחומין למעריב אצל קרן מרשיבת דרומית אינו
 15 מודד מן החומה. אלא מרחיק ומשך למעריב עד
 16 כנגד חדרה של קרן מרשיבת צפונית הנמשכת
 17 ויוצאת למערב, ומודד. וכן לקרן דרומית
 18 מרשיבת. היה בית אחד בולט – מחמתה העיר
 19 לאחת הצדדין, כשבא למדוד תחום צפון אצל
 20 קרן מערבית צפונית, כשבא למדוד סמוך הבית
 21 בולט שם מרחק מן החומה עד כנגד מקום
 22 שכלה בלישת הבית לקרן מרשיבת צפונית.
 23 כאילו חוט מחוץ מחוץ והולך כנגד מקום
 24 שכלה הבית עד כנגד קרן צפונית מערבית,
 25 ומודד מן החוט ולצפון אלפים. שני בתים ביין
 26 שתי פנומין – קא סלקא דעתך לרוח אחת,
 27 וקאמר. רואין כאילו חוט מחוץ מזה לזה, ולקמן
 28 פריך. השתאה בית אחד אמרת רואין שני בתים
 29 מביעאי. היתה עשויה בקשת – שאין
 30 הבתים במקום הפנומי. אפי' כתיב – ואם נאם –
 31 גימל יונו, עשוי כמין כף כפופה שלטו. רואין
 32 אותה כאילו היא מלאה בתים – כשבא למדוד
 33 תחומין מן הצפון – מודד מן היתר, כאילו היתה
 34 מוקפת בתים, היתה קשת לא יתחיל למדוד
 35 מביתו ולצפון אלפים, אלא כל העיר עד היתר
 36 שהוביל לו אברעא אמית, וכן העושה כמין נאם
 37 היוצא מן המדרה למערב: אף על פי שאין בתים
 38 במערב – רואין כאילו מלא כל החלל בתים,
 39 וכן מן הדרום לצפון. היוצא מביתו אין חלל
 40 החלק של עד עלה לו מן המדר. ארובה כמות
 41 שהיא שפישא – וכי תעלה על העתך שיקציהנה.
 42 **הריבאי** וקטינא – קערה ברובה. מהו דתיבא

1 **הריבוע** למודד למעריב עד שתראה מרובעת יפה. קא שמעך לן – כמות שהיא מנדיח אותה, שהרי יש לה פיאות. דמריבא אכל לא מריבא כריבועי של עולם – שיהא צפונה
 2 לצפון עלים הדרומה לדרום עלים, לא צריבא לשי' רוחות – אחד לצפון ואחד לדרום. בין שני ראשיה – היינו אורך מקום היתר. פחות מארבעת אלפים –
 3 שתחום ראשה זו ובלע בתוך תחום ראשה האחר, נעשית עד אחת, ומודדין לן מן היתר ורואין כאילו היא מלאה בתים. ואם יותר – אין מצרפין אותה להיות אחת, ומודדין לה
 4 מן הקשת לכל אחד מפחות ביתו, וחלל העיר החלק שאין בו בתים – מן המידיה הוא. חומת העיר שנפרצה שיערה כמאה ארבעים וחמית ושליש – אם רוחב פירצה מאה ארבעים
 5 ואחת אמות ושליש, דהיינו שיעור שתי קרפופות של שבעים אמה ושיריים, ונעשו כשתי עיריות לזכות אחת והיוצא מו לו לזכות דרך זו חוצה לה – אין עולה זו מרת העיר מן
 6 הענין, אלאמא: ביותר ממאה ארבעים וחת ושליש היא הברלה. כאן מרוח אחת – עיר העושה בקשת אינה מובדלת אלא מרוח אחת, הלכך, עד דהוי ארבעת אלפים. והא –
 7 דרומת העיר שנפרצה בשתי רוחותיו זו כנגד זו קאמר. הלכך, כשתי עיריות נעוה, ובגן שאין יישוב בחלל העיר כנגד בית הפרצות, ומאי קא שמעך לן – אי כשתי רוחות, דהואי
 8 כשתי עיריות הן – אמאי אשמעינן רב הונא דנותנין קרפף לזו וקרפף לזו דשתי עיריות הנמוכות זו לזו נותנין קרפף של שבעים אמה ושיריים לכל אחת לזכות בעיר אחת, כדי
 9 לחברם על ידי קרפפות הללו לעשותן כעיר אחת, ואף על פי שאין בנין בין הקרפפות וגם הקרפפות עצמן אינן מוקפת מחציה אלא שיעור קרפף קאמר.
 10 נותנין

נותנין

1 **והיינו דאמר רב אביושי** – הא דאמרן גרין לטרוח ולהעמיד סימנין ולהערים
 2 בתחבולות כדי שתתקיים התורה בלמודיה – היינו דרבי אביושי דמפרש דיוקא דקרא.
 3 שאם בשמים היא צריך אהיה לעלות אחריה. חתיבין – מחודין בעירות. חתיבין – בעירון
 4 במקומן, אלא נראה ואינו נראה כדאמר לעיל. ארובה כמות שהיא – לקמן מפרשי. עגולה
 5 עושין לה וזית – כשבא למודד תחומין
 6 לקנותיה לא ימדוד לה מחמתה, אלא יוסיף לה
 7 ריבוע. כלומר: ירחיק מן החומה כדי ריבוע, ודא
 8 מרובין פיאות לכל מילי דשבת, ואחר כך ימדוד
 9 תחומי הקטנות. שאם בא ללאת דרך חקר העיר
 10 – ישתכר בהליכות רביעי, דמרוכב יותר על
 11 העגול רביעי. מרובעת אין עושין לה וזית –
 12 לקמן מפרשי. היתר רחבה מצד זה וקציה מצד
 13 זה רואין אותה כאילו היא שוה – כשבא למדוד
 14 התחומין למעריב אצל קרן מרשיבת דרומית אינו
 15 מודד מן החומה. אלא מרחיק ומשך למעריב עד
 16 כנגד חדרה של קרן מרשיבת צפונית הנמשכת
 17 ויוצאת למערב, ומודד. וכן לקרן דרומית
 18 מרשיבת. היה בית אחד בולט – מחמתה העיר
 19 לאחת הצדדין, כשבא למדוד תחום צפון אצל
 20 קרן מערבית צפונית, כשבא למדוד סמוך הבית
 21 בולט שם מרחק מן החומה עד כנגד מקום
 22 שכלה בלישת הבית לקרן מרשיבת צפונית.
 23 כאילו חוט מחוץ מחוץ והולך כנגד מקום
 24 שכלה הבית עד כנגד קרן צפונית מערבית,
 25 ומודד מן החוט ולצפון אלפים. שני בתים ביין
 26 שתי פנומין – קא סלקא דעתך לרוח אחת,
 27 וקאמר. רואין כאילו חוט מחוץ מזה לזה, ולקמן
 28 פריך. השתאה בית אחד אמרת רואין שני בתים
 29 מביעאי. היתה עשויה בקשת – שאין
 30 הבתים במקום הפנומי. אפי' כתיב – ואם נאם –
 31 גימל יונו, עשוי כמין כף כפופה שלטו. רואין
 32 אותה כאילו היא מלאה בתים – כשבא למדוד
 33 תחומין מן הצפון – מודד מן היתר, כאילו היתה
 34 מוקפת בתים, היתה קשת לא יתחיל למדוד
 35 מביתו ולצפון אלפים, אלא כל העיר עד היתר
 36 שהוביל לו אברעא אמית, וכן העושה כמין נאם
 37 היוצא מן המדרה למערב: אף על פי שאין בתים
 38 במערב – רואין כאילו מלא כל החלל בתים,
 39 וכן מן הדרום לצפון. היוצא מביתו אין חלל
 40 החלק של עד עלה לו מן המדר. ארובה כמות
 41 שהיא שפישא – וכי תעלה על העתך שיקציהנה.
 42 **הריבאי** וקטינא – קערה ברובה. מהו דתיבא

נותנין

בן עזאי אומר: המשה היה וארמית כתוב עליהן:

[דף כ"ג ע"א]

עגל, דבר, גדי, חוטא דל, וחוטא עשיר.

עגל – משמש עם נספי בקר גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות. גדי – משמש עם נספי הצאן גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות, חויץ משל אלים. איל – משמש עם נספי אלים בלבד. חוטא – משמש עם נספי שלש בהמות של מצורע.

מי שהוא מבקש נסכים – הולך לו אצל יוהנן שהוא ממונה על החותמות, ונותן לו מעות, ומקבל ממונו חותם. בא לו אצל אחייה שהוא ממונה על הנסכים, ונותן לו חותם, ומקבל ממונו נסכים. ולערב באין זה אצל זה, ואחיה מוציא את החותמות, ומקבל בנגדן מעות. אם פחתו – פחתו לו וישלם יוהנן מביתו. ואם הותרו – הותרו להקדש, שיש הקדש על העליונה.

מי שאבד חותמו – ממתינין לו עד הערב. אם מצאו לו בדי חותמו – נותנין לו. ואם לאו – לא היה נותנין לו. ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין.

גמרא וכן עזאי, "חוטא דל" למה? היה מכיא לוגו עמו. ברם ברבנן מכיא גדי.

*

נספי רחל כמה? מן מה דתנינן: גדי משמש נספי צאן גדולים וקטנים וזכרים ונקיבות, תדא אמרה: נספי רחל – בנספי גדי.

בתיב (במדבר טו): **ככה יעשה לשור האחד, או לאיל האחד, או לשה בכבשים או בעזים.**

לשור האחד. למה נאמר? מגיד שלא חלק בין נספי עגל לנספי שור. שהיה בדין, בן הצאן טעון נסכים, וכן הבקר טעון נסכים. אם מצאנו שחלק בין נספי כבש לנספי איל,

לכה נחלוק בין נספי עגל לנספי שור. תלמוד לומר: **ככה יעשה לשור האחד.** מגיד: שלא חלק בין נספי עגל לנספי שור.

או לאיל. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין נספי בן שנה לנספי בן שנתיים, לכה נחלוק בין נספי שנתיים לנספי שלש. תלמוד לומר: **או לאיל האחד.**

או לשה בכבשים. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין נספי כבש לנספי איל לכה נחלוק בין נספי כשבה לנספי רחל תלמוד לומר **או לשה בכבשים.**

או בעזים. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין ניסבי בכש' לניסבי איל, לכך נחלוק בין ניסבי גדי לניסבי תיש, תלמוד לומר: או בעזים – הקיש קמן שבעזים לנדול שבתנישים, מה זה – בשלשת לזנין, אף זה – בשלשת לזנין.

ושם היום כתיב כו'. הגע בעצמך, שזינג אותו היום! שם משמר היה כתוב עליו. הגע בעצמך, שזינג אותו המשמר! שם היום, שם שבת, שם חודש היה כתוב עליהן. אפילו רוצה לזינג – אין מצוי לזינג!

[דף כ"ג ע"ב]

הלקה ד'

מתני' שתי לשכות היו במקדש. אחת לשפת השאין, ואחת לשפת הכלים.

לשפת השאין – יראי הטא נותנין לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי. לשפת הכלים – כל מי שהוא מתנדב כלי, זורקו לתוכה, ואחת לשלשים יום, הגיזברין פותחין אותה, וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית – מניחין אותו, והשאיר – נמפרין, ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית.

גמרא רבי יעקב בר אידי ורב יצחק בן נחמן הווין פרנסים, והווין יהבין לרבי חמא אבוי דרבי יהושעיה דינר, והוא יהיב ליה לחורנין.

רבי זכריה התניה דרבי לוי, היו הכל מלויין עליו, אמרין: דלא צריד והוא נסב. מן דדמיה, בדיקין ואשכחין דהנה מפליג ליה לחורנין.

רבי הוננא בר פפא הנה מפליג מצנה בליליא. חד זמן פגע ביה רבהון דרונתייא, אמר ליה: לא בן אלפן רבי (דברים יט): לא תסיג גבול רעה! אמר ליה: ולא בן כתיב (משלי כא): מתן בסתר יכפה אף! והנה מסתפי מיניה וערק מן קומי.

אמר רבי יונה: "אשרי נותן ללד" אין כתיב באן, אלא (תהלים מא) אשרי משביל אל דל. זה שהוא מסתבל במצוה היאך לעשותה!

פיצד היה רבי יונה עושה? כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו, היה אומר לו: בני, בשביל ששמעתי שגפלה לך ירושה במקום אחר, מול ואת הורע. מן דהנה נסיב הנה אמר ליה: מתנה היא לך.

הייה בר אדא, אית הנה סבין ביומינו, מאן דהנה יהיב להון מבין ריש שתא לצומא רבא – הווין נסבין, מן בטר בן – לא הווין נסבין. אמרין: דשתן גבן.

נחמיה איש שיהיו פגע בו ירושלמי אהד, אמר ליה: זכה עמי הדיא תרנגולתא. אמר ליה: הא לך טומיית דקופד, וזבין קופד ואכיל ומית, והיה צווח ואמר, בואו וספדו להרוגו של נחמיה. נחום איש גם זו היה מוליד דורון לבית חמיו. פגע בו מופה שחין אהד, אמר ליה: זכה עמי מופה דאית גבד. אמר ליה: מיהזור. חור, ואשכחיה מית. והנה אמר לקיבליה: עינייא דחמינה ולא יסבון לה – יסתמיני. ודיה דלא פשטן מיתן לה – יתקטעון. רגלייא דלא רתטן למיתן לה – יתברון. ומסתיה בן. סליק לגביה רבי עקיבא, אמר ליה: אי לי שאני רואה אותך בכך! אמר ליה: אי לי שאני רואה אותך בכך! אמר ליה: מה את מקללני? אמר ליה: ומה את מבטט ביהוירין?

רבי הושעיה רבה הנה רביה דבריה חד סגי בהורא, והנה וליף אכול עימיה בכל יום. חד זמן הנה ליה אורחין, ולא מטא מיכול עימיה. ברמשא סליק לגביה, אמר ליה: לא יבעום מרי עלי, בגין דהנה לי אורחין יומא דין, דאמרי דלא ליבזוי ביקרא דמרי יומא דין, בגין בן לא אכלית עם מרי יומא דין. אמר ליה: "אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמיא וקבל פייסד!"

אמר ליה: הדיא מנא לה? אמר ליה, מרבי אליעזר בן יעקב! דרבי אליעזר בן יעקב עאל חד דסגי בהורא לקרתי, יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה, דיימרון דאילוי דהנה פר נשא רבא לא יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה.

עבדין ליה פרנסא דאיקר. אמר לון: מהו הכין? אמרון ליה: רבי אליעזר בן יעקב יתב לרע מינה. וצלו עלו הדיא צלותא: "אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמי וגמול יתך חסד!"

דלמא רבי חמא פר חנינה ורבי הושעיה רבה הוו מטיילין באילין פנישתא דלוד. אמר רבי חמא פר חנינה לרבי הושעיה: פמה מומן

[דף כ"ד ע"א]

שיקעו אבותי כאן! אמר ליה: פמה נפשות שיקעו אבותי כאן! לא הנה אית בני נש דילעון באורייתא?

רבי אבון עבד אילין תרעיה

דסדרא רבא. אתא רבי מנא לגביה, אמר ליה חמי מאי עבדית, אמר ליה: **וישב ושראל את עשהו ויבן היכלות** (הושע ח), לא הנה בני נש דילעון באורייתא?

תני: קדשי המזבח – מוציאין את הראוי להן מקדשי בְּדַק הבית. אין קדשי בְּדַק הבית מוציאין את הראוי להן מקדשי מזבח.

והא תנינן: כלי שמצאו בו צורה לבְּדַק הבית – מניחין אותו, והשאר – נמכרין ודמיהן נופלין לבְּדַק הבית!

אמר רבי חזקיה: ביני מתניתא, ללשפת בְּדָק הבית.

הדרן עלך פֶּרֶק אֵילוּ הֵן הַמְמוּנִים

פֶּרֶק שִׁישִׁי

הִלְכָה א'

מתני' שלשה עשר שופרות, שלשה עשר שולחנות, שלש עשרה השתחויות, היו במקדש.

של בית רבן ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה. והיכן היתה יתירה? כנגד דיר העצים, שכן מסורת בידן מאבותיהן, ששם הארון נגזו. מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק, וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה, בא ואמר לחבירו, לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו. וידעו ביהודי, ששם הארון נגזו.

גמרא תני: השופרות הללו – עקומות היו, צרות מלמעלה ורחבות מלמטה, מפני הרפואין.

תני בשם רבי אליעזר: הארון גלה עמקו לבל. מה טעמא? שנאמר (מלכים ב, כ, ז): **לא יותר דבר אמר ה'** – אין דבר אלא שהדיברות לתוכו. וכן הוא אומר (דברי הימים ב, לו) **ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנאצר ויבאהו בבליה עם פלי חמדת בית ה'** – איהו פלי חמדת בית ה'? זה הארון. (תני רבי יהודה פר אילעין) רבי שמעון בן לקיש אומר: במקומו היה הארון נגזו. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (מלכים א, ח) **ויארכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש על פני הדביר ולא יראו החוצה**. פתיב: **ויראו, ואת אמר: ולא יראו? אלא: נראין ולא נראין**, בולטין ויוצאין בשני דדי האשה.

ורבנן אמרין: בלישפת דיר העצים היה הארון נגזו.

מעשה בכהן אחד בעל מום, שהיה עומד ומפצל עצים בלשפת דיר העצים, וראה את הרצפה שהיא משתנה מחברותיה. בא ואמר לחבירו, בא וראה את הרצפה הזאת שהיא משתנה מחברותיה. לא הספיק לגמור את הדבר, עד שיצתה נשמתו. וידעו ביהודי, ששם הארון נגזו.

תני רבי הושעיא: הקיש עליה בקורנב, ויצאת אש ושרפתה.

תני רבי יהודה בן לקיש אמר: שני ארזות היו מהלכין עם ישראל במדבר. אחד שהיתה

[דף כ"ד ע"ב]

התורה נתונה בתוכה, ואחד שהיו שברי לוחות נתונים בתוכו. זה שהיתה התורה נתונה בתוכו – היה מונח באהל מועד. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (במדבר יד): **וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה**. זה שהיו שברי לוחות נתונים בתוכו, היה נכנס ויוצא עמקו, ופעמים שהיה מתראה עמקו.

ורבנן אמרי: ארון אחד היה, ופעם אחת יצא בימי עלי, ונשבה.

קרניא מסייע להו לרבנן, (שמואל א, ד) **אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה** – מילת דלא כחזון מן יומיהון.

קרניא מסייע לרבי יודה בן לקיש, (שם יד) **ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים**. והלא ארון בקרית יערים היה! מה עבדון ליה רבנן? הגישה אלי הציין.

קרניא מסייע לרבי יודא בן לקיש, (שמואל ב, יח) **הארון וישראל ויהודה יושבין בסוכות**.

והלא ארון בציזן היה! מה עבדון ליה רבנן? סבך שהווא כקירוי שעדיין לא נבנה בית הבחירה. משנבנה הארון – נגזו עמו צנצנת הפז, וצלוהית שמן המשחה, ומקלו של אהרן ופרתיו ושקדיו, וארגו שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל.

מי נגזו? ואשיהו נגזו. כיון שראה שכתוב (דברים כח): **יולך ה' אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך** – עמד ונגזו.

הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב, לה): **ויאמר ללויים המבינים ולכל ישראל הקדושים לה', תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל, אין לכם משא בכסף** – אמר להם: אם גולה הוא עמכם לככל – אין אתם מחזירין אותו עוד למקומו. אלא (שם) **עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל**.

פיטום שמן המשחה, (שמות ל) **ואתה קח לך וגו' וקדה חמש מאות וגו'** – שהו אלה וחמש מאות מונים. שמן זית היו – שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרון; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: שולקין היה במים, ונתנו שמן על גביהן.

משהיה קולט את הריה – היה מעבירו בדרך שהפטמין עושיין. הדא הוא דכתיב (שמות ל): **שמן משחת קדש וגו'.**

תני, רבי יהודה בי רבי אילעי: שמן המשחה שעשה משה בדרך – מעשה ניסים נעשה בו מתחילה ועד סוף. שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג, שנאמר **שמן זית היו**. אם לסוף בו את העיקרון – לא היה בו ספק, על אחת כמה וכמה שהאור בולע, והעצים בולעים, והזרה בולעת, וממנו נמשחו המשכן וכל כליו, השולחן וכל כליו, המנורה וכל פליה. וממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המלוואים, וממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים.

מלך בתחילה – טעון משיחה. מלך בן מלך – אין טעון משיחה. מה טעמא? **קום משחהו בי זה הוא** (שמואל א, טז) **זה** – טעון משיחה, ואין בנו טעון משיחה.

אבל כהן גדול בן כהן גדול, אפילו עד עשרה דורות – טעון משיחה.

ובגלוי קנים לעתיד לבא, הדין הוא דכתיב (שמות ל): שָׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִּי לְדוֹרוֹתֵיכֶם.

אין מושהיון הפלכים אלא על גבי המעיין, שנאמר (מלכים א, יב) וְהִרְבַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל הַפְרָדָּה

אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחֹן וּמִשַׁח אֹתוֹ שֵׁם צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנְּבִיא לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל.

אין מושהיון מלך בן מלך, אלא מפני המחלוקת.

מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו. יואש – מפני עתליהו. יהואחז – מפני יהויקים

אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים. יהוא – מפני ירם.

לא בן כתיב (שמואל א, טז) קוֹם מְשַׁחֵהוּ בִּי זֶה הוּא, זה – טעון משיחה, ואין מלכי ישראל טעונין

משיחה. אלא יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים.

ולא יאשיהו גנוז? הדין אמרה: באפרסמון נמשח.

אין מושהיון הפלכים, אלא מן הפרן.

שאול ויהוא נמשחו מן הפרן – היתה מלכותו מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הפרן – היתה

מלכותו מלכות קיימת.

אין מושהיון

[דף כ"ה ע"א]

כהנים – מלכים. אמר רבי יודה ענתונדרייא: על שם (בראשית מט) לא יסור שבט מיהודה.

אמר רב חייה בר אבא: (דברים יז) לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמֶיךָ עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל. מה

כתיב בתרייה? לא יהיה לפהנים הלויים.

אמר רבי יוחנן: הוא יוחנן הוא יהואחז. והא כתיב (דברי הימים א, ג, טז): הַבְּכוֹר יוֹחָנָן! כְּכוֹר – למלכות.

אמר רבי יוחנן: הוא שלום הוא צדקיהו. והכתיב (שם): הַשְּׁלִישִׁי צְדָקְיָהוּ וְהָרְבִיעִי שְׁלֹמֹה! שְׁלִישִׁי –

לתולדות, רביעי – למלכות.

צדקיהו – שצידק עליו מדת הדין. שלום – שביקויו שלמה מלכות בית דוד.

ריש לקיש אמר: לא שלום הוה שמויה, ולא צדקיהו הוה שמויה, אלא מתניה. הדין הוא דכתיב (מלכים

ב, כז): וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת מַתְנֵיהּ דְּדָוִד תַּחְתָּיו, וַיִּסַּב אֶת שְׁמוֹ צְדָקְיָהוּ.

*

אמר רבי יוחנן: באמה של ששה מפהים – היה הארון עשוי.

מאן תנא באמה של ששה טפחים? רבי מאיר היא. דתנן, רבי מאיר אומר: כל האמות – היו בפנינו. רבי יהודה אומר: אמות הבנין – ששה, של כלים – המשה.

על דעתיה דרבי מאיר, דו אומר: באמה של ששה טפחים – היה הארון עשוי, אורכו של ארון – המשה עשר טפחים, דכתיב (שמות כה): **אמתים וחצי ארבו. אמתא – אשיתא, ואמתא – אשיתא, ופלגות אמתא – תלתא.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב (דברים י, ט): **אשר שברת ושמתם בארון.** הלוחות היו כל אחד ואחד ארבו – ששה טפחים, רחבו – שלשה. ותן ארפן של לוחות לאורכו של ארון – נשתייר שם שלשה טפחים.

תן מהם חצי טפח לכל כותל – נשתייר שני טפחים לספר תורה.

רחבו של ארון – תשעה טפחים, דכתיב (שמות כה) **אמה וחצי רחבו. אמתא – אשיתא, ופלגות אמתא – תלתא.** וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב (דברים יב): **אשר שברת ושמתם בארון.**

הלוחות – היו כל אחת ואחת, ארפן – ששה טפחים, ורחבן – ששה טפחים. תן רוחבן של לוחות לרחבו של ארון – נשתייר שם שלשה טפחים. חצי טפח מכאן לכותל זה, וחצי טפח מכאן לכותל זה, ומפניהם לשילוט, מקום שפפר תורה מונח.

רבי שמעון בן לקיש אומר: באמה בת המשה טפחים – היה הארון עשוי.

מאן תנא באמה בת המשה טפחים? רבי יהודה! דתנינן תמן, רבי יהודה אומר: אמת הבנין – ששה של הכלים – המשה. וההן ארון – כלי הוא.

על דעתיה דרבי יהודה דו אומר: באמה של המשה טפחים היה, אורכו – עשוי שנים עשר טפח ומחצה, דכתיב (שמות כה): **אמתים וחצי ארבו. אמתא – המשה, ואמתא – המשה, ופלגות אמתא – תרי ופליג.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב: **אשר שברת ושמתם בארון.**

והלוחות – היה כל אחד ואחד, ארפן – ששה טפחים, ורחבן – ששה טפחים. תן רחבן של לוחות לאורכו של ארון, ונשתייר שם חצי טפח, אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן.

ורחבו של ארון – שבעה טפחים ומחצה, דכתיב (שמות כה) **אמה וחצי רחבו, אמתא – המשה, ופלגות אמתא – תרי ופליג.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב: **אשר שברת ושמתם בארון.**

הלוואות – היה כל אחד ואחד, ארכן – ששה טפחים, ורוחבן ששה טפחים. מן ארכן לרוחבו של ארון, ונשתתיר שם טפח ומחצה, אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן. הצי טפח מכאן, והצי טפח מכאן לשילוט.

*

ביצד עשה בצלאל את הארון? רבי הנניה בן גמליאל אמר: שלש תיבות עשאו. שתים של זהב ואחת של עץ. נתן של זהב בשל עץ, ושל עץ בשל זהב, וציפהו, דכתיב (שמות כה): **וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ**. מה תלמוד לומר **תִּצְפְּנוּ**? להביא שפתו העליונה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: תיבה אחת עשאו וציפהו, דכתיב: **וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ**. מה תלמוד לומר **תִּצְפְּנוּ**? אמר רבי פנחס: להביא בין נסר לנסר.

*

ביצד היו הלוואות כתובים? רבי הנניה (בן אחיה רבי יהודה) בן גמליאל אמר: המשה על לוח זה, והמשה על לוח זה. הדיא הוא דכתיב (דברים ד): **וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים** – המשה על לוח זה, והמשה על לוח זה.

ורבנן אמרי: עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה. הדיא הוא דכתיב (שם): **וַיִּגְדֹּל לָכֶם אֵת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים** – עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה.

רבי שמעון בן יוחאי אמר: עשרים על לוח זה, ועשרים על לוח זה. דכתיב (שמות לב): **וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים**. עשרים על לוח זה, ועשרים על לוח זה.

רבי סימאי אמר: ארבעים על לוח זה, וארבעים על לוח זה. דכתיב (שם) **מָזָה וּמָזָה הֵם כְּתוּבִים** – סטרונה.

הנניה בן אחי רבי יהושע אמר: בין כל דיבור ודיבור – דקדוקיה ואותיותיה של תורה, דכתיב (שיר השירים ה): **מִמְלֵאִים בְּתָרְשִׁישׁ** –

[דף כ"ה ע"ב]

כימא רבא.

רבי שמעון בן לקיש, כד הוה מטיי הדין קרייה, הוה אמר: יפה למדני הנניה בן אחי רבי יהושע, מה הים הוה, בין גל גדול לגל גדול – גלים קטנים. כף בין כל דיבור ודיבור – דקדוקיה ואותיותיה של תורה.

אמר רבי תנחומא: איתקשיית קימי רבי פנחס, אתיא כרבי יהודה ולא אתיא כרבי מאיר. מאי טעמא דרבי יהודה? דכתיב (דברים לא): לקח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו'. על דעתיה דרבי יהודה דו אמר: היכן היה ספר תורה נתון? כמין גלוקסום עשוי לו מבחזין, והיה ספר תורה נתון בתוכו.

מאי טעמא דרבי מאיר? דכתיב (שמות כה) ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה, ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליך. על דעתיה דרבי מאיר דו אמר: אין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא: ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליך, ואחר כך: ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה. רבי פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש: התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא למשה – נתנה לו אש לבנה הרוחה באש שהורה. היא – אש, מובקלת – באש, חצובה – מאש, ונתונה – מאש, דכתיב (דברים לג) מימינו אש דת למו.

הלכה ב'

מתני' היכן היו השתחויות? ארבע בצפון, וארבע בדרום, שלש במוזרה ושתיים בפערב, כנגד שלש עשרה שערים.

שערים דרומיים סמוכים לפערב, שער העליון, שער הדלק, שער הככרות, שער הפנים. ולמה נקרא שמו שער הפנים? שבו מכניסין צלוחית של ניסוד הפנים כהן.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: בו הפנים מפנים, ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתח הבית. לעומתן בצפון, סמוכים בפערב. שער יבנה, שער הקרבן, שער הנשים, שער השיר. ולמה נקרא שמו שער יבנה? שבו יצא יבנה בגלותו.

שכמוזרה – שער נקור, ושני פשפשוין היו לו, אחד מימינו, ואחד משמאלו, ושנים בפערב, ולא היה להן שם.

גמרא מתניתא – אבא יוסה בן יוחנן היא! דאמר: כנגד שלשה עשר שערים. גרם כרבנן – שכעה שערים היו בעזרה.

על דעת דרבנן היכן היו השתחויות הללו? כי תהיא דתנינן תמן: שלשה עשר פרוצות היו בו שפראום מלכי יון, וחזרו וגדרום בני השמונאי, וגזרו כנגדן שלש עשרה השתחויות.

בתיב (זכריה יד): וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִיָּם חַיִּים מִירוּשָׁלַם וְגו'. תני: מבית קודש הקדשים עד הפרוכת – פקדני סילי וכיליי. מן פרוכת עד מזבח הזהב – פקדני הנבים. ממזבח הזהב עד עזרות – כהוט של שתי. מן העזרות עד מפתן הבית – כהוט של ערב. מיבן ואילף – כמפי חפף.

בתיב (יחזקאל מז): וְהָיָה מִיָּם מִפְּנֵים מִן הַכֶּתֶף הַיְמָנִית בַּצֵּאת הָאִישׁ קָדִים וְקוּ בִּידוֹ וַיִּמְד אֶלֶף בְּאַמָּה וַיַּעֲבְרֵנִי בְּמִים מִי אֶפְסִים עַד קַרְסוּלָהּ. (סו) וַיִּמְד אֶלֶף וַיַּעֲבְרֵנִי בְּמִים מִי בְּרַבִּיִּים – עד ברבייא. וַיִּמְד אֶלֶף וַיַּעֲבְרֵנִי מִי מִתְּנַיִם – עד מתנייא. מִכָּאן וְאֵילֶף, וַיִּמְד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכַל לַעֲבֹר – אפילו לבירנין גדולה אינה יכולה לעבור בו. מאי טעמא? (ישעיה לח) וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבְרֵנּוּ. מַפְנֵי מַה? כִּי גָאוּ הַמַּיִם, מִי שָׁחוּ. מַהוּ מִי שָׁחוּ? מִלְּשׁוֹמָא. אָמַר רַב חִינְיָה: בְּאִתְרִין קְרוּ לְשׁוּיָא – שְׁחִינָא.

וּפְרַשׁ יְדֵיו בְּקִרְבוֹ כַּאֲשֶׁר יִפְרַשׁ הַשָּׁחָה לְשָׁחוֹת (סס כה). מַהוּ לְשָׁחוֹת? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן: מִיָּין

[דף כ"ו ע"א]

דמתמלזין בעלמא.

בתיב (זכריה יג): בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה מְקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִד וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה. רַבִּי שְׁמוּאֵל פֵּר נִחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מִבֵּית דָּוִד וְעַד יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם – כְּשָׂרִים לְנִידָה וּלְחַטָּאת. מִכָּאן וְאֵילֶף – מִי תַעֲרֹבוֹת הֵם, כְּשָׂרִים לְנִידָה, וּפְסוּלִים לְמִי חַטָּאת.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: מִבֵּית דָּוִד וְעַד יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם – כְּשָׂרִים לְנִידָה וּלְחַטָּאת. מִכָּאן וְאֵילֶף – מִי קַטְפְּרִיסוֹת הֵן, פְּסוּלִין לְנִידָה וּלְחַטָּאת.

בתיב (יחזקאל מז): וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקְּדוּמָּנָה – זֶה יָם שֶׁל סִמְכוֹ. וַיִּרְדּוּ עַל הָעֶרְבָה – זֶה יָם שֶׁל טַבְּרִיא. וּבְאוֹ הַיָּמָה – זֶה יָם הַמַּלְחָה. אֶל הַיָּמָה הַמוֹצְאִים – זֶה הַיָּם הַגְּדוֹל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מוֹצְאִים? כַּנֶּגֶד שְׁנֵי פְעָמִים שִׁינָא, אַחַד בְּדוֹר אָנוּשׁ, וְאַחַד בְּדוֹר הַפְּלָגָה.

רַבִּי לְעֹזֵר בְּשֵׁם רַבִּי חִינְיָה: בְּרַאשׁוֹנָה יֵצֵא עַד קַלְבְּרִיאָה, וּבְשֵׁנִיָּה יֵצֵא עַד כִּפִּי בְּרַבְרִיאָה. רַבִּי אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינְיָה: בְּרַאשׁוֹנָה יֵצֵא עַד כִּפִּי בְּרַבְרִיאָה, וּבְשֵׁנִיָּה יֵצֵא עַד עַכּוֹ וְעַד יָפוֹ.

(איוב לח) עַד פֶּה תְּבֹא וְלֹא תוֹסִיף – עַד עַכּוֹ תְּבֹא וְלֹא תוֹסִיף. וּפֶה יִשִּׁית בְּגְאוֹן גְּלִיף – עַד יָפוֹ אֲשִׁית גְּאוֹן גְּלִיף.

נִיחָא יָפוֹא רַבָּא וַיְפוּא דְּמִילְחָא בְּשִׁבִיל לְמִיתְקוּ, וַיְפוּא דְּטַבְּרִיא, וַיְפוּא דְּסִמְכוֹ: לְרַבּוֹת דְּגַתָּם, דְּכַתִּיב בֵּיהּ לְמִינָה תַּהֲיֶיהָ דְּגַתָּם – לְמִינֵי מִינִים תַּהֲיֶיהָ דְּגַתָּם.

תני, אמר רבן שמעון בן גמליאל: מעשה שהלכתי לציידו, והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי אחד.

ונרפאו המים בעצתו וגבאי ולא ירפאו למלח נתנו (שם). פתיב: ונרפאו המים, ואת אמרת: ולא ירפאו המים? מקום הוא ששמו ילא ירפאו.

*

פתיב (שם): ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל, לא יבול עלהו, ולא יתם פרו, לחדשיו ובכר. תני, אמר רבי יהודה: לפי שבועולם הזה – תבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה לשנים עשר חודש. אבל לעתיד לבוא – התבואה עושה להחדש אחד, ואילן עושה לשני חדשים. מאי טעמא? לחדשיו ובכר.

אמר רבי יוסי: לפי שבועולם הזה – התבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה ל"ב חדש. אבל לעתיד לבא – התבואה עושה לט"ו יום, ואילן עושה להחדש אחד. שכן מצינו שעשת התבואה בימי יואל להמשה עשר יום וקרב מנחה העומר. מאי טעמא? (ויאלב) ובני ציון גילו ושמחו ביה' אלהיכם, כי נתן לכם את המורה לצדקה, ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון.

ומה מקיים רבי יוסי לחדשיו ובכר? בכל חודש וחודש יהיה מבכר.

ועלהו לתרופה (יחזקאל שם), רבי יוחנן אמר: תרפיה מציין עליה.

ותרף מוזהב?

רב ושמואל, חד אמר: להתיר פה שלמעלן. וחד אמר: להתיר פה שלמטן.

רבי חנינא ורבי יהושע בן לוי, חד אמר: להתיר פה עקרית. וחד אמר: להתיר פה אלקים.

*

ולעמתן בצפון וכו'. את מוצא בשעה שעלה נביכנדאצר לכאן, בא וישב לו בדופני של אנמוכיה, ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו, ואמרה לו: הגיע זמן הפית הזה ליתרב.

אמר להן: אותו שהמלכתי עליכם – תנתי לי, ואני הולך.

באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה: נביכנדאצר בעי לך.

פיון ששמע מהן פה, נטל מפתחות של בית המקדש, עלה לגגו של היכל. אמר לפניו, רבונו של עולם: לשעבר – היינו נאמנים לך והיו מפתחותיה מסורין לנו. עכשיו שאין אנו נאמנים – הרי מפתחותיה מסורין לך.

תרין אמוראי, חד אמר:

[דף כ"ו ע"ב]

יִרְקוּ, וְעוֹד לֹא יֵרְדוּ. וְחַד אָמַר: בְּאֵה כְּמִין יָד וְנוֹטְלָתָן מִיָּדוּ.

כִּינּוּן שָׂרְאוּ כָּל

חֹרֵי יְהוּדָה כֵּן, עָלָיו לְרֹאשׁ גְּבוּלֵיהֶן, וְנִפְלוּ וּמָתוּ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה כב) **מִשָּׂא גֵיא חֲזִיוֹן, מַה לָּךְ**

אִיפּוּא בִּי עָלִית בְּלָךְ לְגִגּוֹת, תְּשֹׂאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה וְגו'.

הִלְכָה ג'

מתני' שְׁלֵשָׁה עָשָׂר שוֹלְחָנוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׂמוֹנָה שֶׁל שְׁיִישׁ בְּבֵית הַמִּטְבְּחִים – שְׁעָלִיחֵן מְדִיחֵין אֶת הַקָּרְבָּיִים.

וּשְׁנַיִם בְּמַעְרַב הַכְּבֹשׁ, אֶחָד שֶׁל שְׁיִישׁ, וְאֶחָד שֶׁל כֶּסֶף. עַל שֶׁל שְׁיִישׁ – הָיוּ נוֹתְנִין אֶת הָאִיבָרִים, וְעַל שֶׁל כֶּסֶף – כְּלֵי שֶׁרֶת.

וּשְׁנַיִם בְּאוֹלָם מוֹכְפָנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד שֶׁל שְׁיִישׁ וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, עַל שֶׁל שְׁיִישׁ – נוֹתְנִין לָחֶם הַפָּנִים בְּכַנִּיסָתוֹ, וְעַל שֶׁל זָהָב – בִּיצִיאָתוֹ, שֶׁמְעַלִּין בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. אֶחָד שֶׁל זָהָב מוֹכְפָנִים – שְׁעָלָיו לָחֶם הַפָּנִים תָּמִיד.

גמרא תַּנְי: עַל שֶׁל כֶּסֶף.

(רבי אהו ורבי מיישא, ומטו בשם רב שמואל בר רב יצחק). רבי יוסי בשם רבי שמואל בר רב יצחק.

רבי חנניה מטיי בה בשם רבי יוחנן: לית פאן של כסף, מפני שהוא מרתית.

לא כן תני: זה אחד מן הניסים שנעשו בבית המקדש, שכפוש שהיו מניחין אותו חום, כף היו מוציאין

אותו חום, שנאמר (שמואל א, כא): **לָשׁוּם לָחֶם חֹם בְּיוֹם הַלֶּקֶחַ.**

רבי יהושע בן לוי אמר: אינ מוכירין מעשה נסים.

בעון קומי רבי אילא: לא היה שם לחם, מהו להניחו לשבת הפאה? אמר לון: כתיב (שמות כה): **וְנָתַתְּ**

עַל הַשִּׁלְחָן לָחֶם פָּנִים לְפָנֵי תְּמִיד. לָחֶם פָּנִים, אִפְּלוּ פְּסוּל.

*

עֲשֶׂרָה שְׁלֹחָנוֹת עָשָׂה שְׁלֹמֹה, דְּכְּתִיב (דברי הימים ב, ז): **וַיַּעַשׂ שְׁלֹחָנוֹת עֲשֶׂרָה וַיַּנַּח בְּהִיכַל חֲמִשָּׁה**

מִימֵין וְחֲמִשָּׁה מִשְׂמֹאל. אֵינ תִּימָר: חֲמִשָּׁה בְּדָרוֹם וְחֲמִשָּׁה בְּצַפּוֹן, וְהֵלֵא אֵינ הַשִּׁלְחָן כְּשֶׁר אֵלֵא

בְּצַפּוֹן! שְׁנַאֲמַר (שמות כו): **וְהַשִּׁלְחָן תִּתֵּן עַל צִלְע צַפּוֹן;** מַה תִּלְמוּד לומר: **חֲמִשָּׁה מִימֵין וְחֲמִשָּׁה**

מִשְׂמֹאל? אֵלֵא, חֲמִשָּׁה מִימֵין שְׁלֹחָנוֹ שֶׁל מִשָּׁה, וְחֲמִשָּׁה מִשְׂמֹאלוֹ.

אף על פי כן, לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד, שנאמר (מלכים א, ו): **את השלחן אשר עליו לחם הפנים.**

רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: על כולן היה מסדר, שנאמר (דברי הימים ב, ד): **את השלחנות ועליהם לחם הפנים.**

*

תני: מזרח ומערב היו נתונין; דברי רבי. רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר: צפון ודרום היו נתונין. מאן דאמר: מזרח ומערב – ניהא, כולחן ראויין לשירות.

מאן דאמר: צפון ודרום – נמצא שלחן בדרום

ומנוחה בצפון, והא תני: השלחן – היה נתון מהצי הבית ולפנים משוק מן הכותל שתי אמות ומקצה כלפי הצפון. ומנוחה – כנגדו בדרום. מזבח הזהב – היה נתון באמצע

[דף כ"ז ע"א]

הבית, חולק את הבית מהצד ולפנים משוק קומעא כלפי צפון (חויז), וכולחן היו נתונין משליש הבית ולפנים;

*

עשר מנורות עשה שלמה, שנאמר (דברי הימים ב, ד): **ויעש את מנורות הזהב עשר במשפטים, ויתן**

בהיכל חמש מימין וחמש משמאל, אין תימר: חמש בצפון וחמש בדרום, והלא אין המנוחה

כשירה אלא בדרום, שנאמר (שמות כו): ואת המנוחה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה. כה

תלמוד לומר: **חמש מימין וחמש משמאל?** אלא **חמש מימין** – מנורתו של משה, וחמש משמאלה.

אף על פי כן, לא היה מבכיר אלא של משה בלבד, שנאמר (דברי הימים ב, יג): **ומנורת הזהב ונרתיה**

לבער בערב בערב.

רבי יוסה בי רבי יהודה אומר: על כולן היה מבכיר, שנאמר (שם) **ואת המנורות ונרתיהם לבערם**

כמשפט לפני הדביר זהב סגור, והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב. הן כילו

זהבו של שלמה.

תני רב יהודה בשם אסי: היה שלמה נוטל אלף כפרי זהב, ומכניסן לפור ומוציאן, עד שהוא מעמידן

על אהר. לקיים מה שנאמר (שמות לו): **כפר זהב טהור עשה אתה וגו'.**

תניא: אמר רבי יוסי בי רבי יהודה: מעשה במנורת זהב שעשה משה בכפר, והיתה יתירה דינר

זהב והכניסוה לפור שמונים פעם, ולא חפרה כלום.

ויאות? עד דלא יקום על ברייה - הוה חסר. סגיון מן די, קנים על ברייה - לא חסר כלום.

הלכה ד'

מתני' שלשה עשר שופרות היו במקדש, וכתוב עליהם: א תקלין חרותי, ב תקלין עתיקוי, ג קנין,

ד וגזלי עולה, ה עצים, ו לבונה, ז זקב לפפורת, ח-ט-י שלשה לנדבה.

תקלין חרותי - שבכל שנה ושנה.

ועתיקוי - מי שלא הביא אשתקד, שוקל לשנה הבאה.

קנין - הם תורין. וגזלי עולה - הן בני יונה.

פולן עולות; דברי רבי יהודה. והכמים אומרים: קנין - אחד הטאת ואחד עולה. גזלי עולה - פולן

עולות.

האומר: "הרי עלי עצים" - לא יפחות משני גזירין. "לבונה" - לא יפחות מקומין. "זקב" - לא יפחות

מדינר זקב.

שלשה לנדבה. נדבה מה היו עושין בה? לוקחים בה עולות. הבשר לשם, ועורות לכהנים.

זה מדרש דרש יהוידע בהן גדול: **אשם הוא אשום אשם לה'** (ויקרא ה), זה הפלל: כל שהוא בא משום

הטאת ומשום אשמה - ילקח בהן עולות, הבשר - לשם, והעורות - לכהנים. נמצאו שני פתוכין

קנימין, אשם לה, ואשם לפהון. ואומר (מלכים ב, יב): **בסרף אשם ובסרף חטאות לא יובא בית ה,**

לכהנים יהיו.

[דף כ"ז ע"ב]

גמרא תניא, אמר רבי יהודה: לא היה שופר של קנין בירושלים, מפני התערבות, שמא תמות

אחת מהן, ונמצאו דמי חטאות מיתות מעורבות בהן.

והתניא, האשה שאמרה: "הרי עלי קז" - מביאה דמי קז ונותנתו בשופר.

ואוכלת בקדשים, ואינה הוששת שמא נתעצל בהן, ואין הפהון הושש שמא דמי חטאות מיתות

מעורבות בהן!

כי קאמרינן בהטאת שמתו בעליהן ודאי.

ואי אמרינן, נברור ארבע זוזי ונישדי בנהרא, ואידך - לישתרו?

הא אמרינן בעלמא: רבי יהודה - לית ליה בריה.

*

רבי יוסה בי רבי בון אמר רבי בא בר מפול בעי: אמר: "הרי עלי עז" - מביא גזיר אהד.

אמר רבי לעזר: מתניתא אמרה כן, שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו, כהאי דתנינן תמן: שנים בידם שני גזרי עצים. קרבן – לרבות את העצים.

רבי יהושע בן לוי אמר: עובדין – אמה, באמה שוהקת, וארבן – באמה גדומה. רבי חוני בשם רבי אמי: כמין טורטני.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה, לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה.

ותני בן: אמה היסוד, אמה סובב, אמה פרפוב, ואמה קרנות, ואמה מערכה.

*

לבונה לא יפחות מקומין. נאמר כאן (ויקרא ו): **אזכרה**,

[דף כ"ח ע"א]

ונאמר להלן (ויקרא כד, ו): **אזכרה**. מה **אזכרה** האמור להלן – מלא קומין, אף **אזכרה** האמור כאן – מלא קומין.

אי מה **אזכרה** האמורה להלן – שני קומצין, אף **אזכרה** האמורה כאן – שני קומצין? אמר רבי אילא: כלום למדו לקומין – אלא מלחם הפנים, מה להלן – קומין החסר פסול. אף כאן – קומין החסר פסול. אמר רבי יוסה: מילתא דרבי אילא אמרה, המתנדב לבונה – מביאה בקומצו של כהן גדול.

רבי חזקיה חולק עליו, ואומר בשם רבי ירמיה: ואפילו בקומין הבגלים.

*

זהב לא יפחות כו'. אמר רבי אלעזר: והוא שהזכיר צורה. אבל אם לא הזכיר צורה – מביא אפילו צינורה.

*

ששה לנדבה. חזקיה אמר: כנגד ששה בתי אבות.

בר פדיה אמר: כנגד שש בהמות, פר, ועגל, ושעיר, איל, גדי, ומלה.

שמואל אמר: כנגד ששה קרבנות, קיני זכים וקיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, המנחות, ועשירית האפה.

אמר רבי יוחנן: על ידי שהנדבה מרובה, ריבו לה שופרות הרבה.

בתיב (דברי הימים ב, כד): **ובכלותם הביאו לפני המלך ויהודע וגו'** – רבי שמעון בר נחמן בשם רבי יונתן אמר: שתי נדבות עשה.

מסכת נזיר פרק ראשון

א, בית שמאי אומרים: כנווי כנווין אסורין. ובית הלל אומרים: כנווי כנווין מתרין. בית שמאי אומרים: אין משיאין על פי בת קול. ובית הלל אומרים: משיאין על פי בת קול.

ב, האומר 'נזירות'; רבי שמעון בן גמליאל אומר: הרי זה נזיר שתיים. הריני נזיר ואחת – מונה שתיים. ועוד – מונה שלש. אחת ועוד ושוב – מונה ארבע.

סומכוס אומר: הריני נזיר פונטוגין – הרי זה נזיר חמש. טטרגין – הרי זה נזיר ארבע. טריגין – הרי זה נזיר שלש. דיגון – הרי זה נזיר שתיים. הן – אחת. הריני נזיר אם לא אגלה משפחות – הרי זה נזיר ואל יגלה משפחות.

ג, 'הריני נזיר בשעות יום כחדשי השנה' – הרי זה נזיר שתיים עשרה. 'בימות השבת כשני שבוע כשמיטת יובל' – הרי זה נזיר שבועה. 'הריני נזיר כימי חמה, כמנין ימות החמה' – הרי זה נזיר שלש מאות וששים וחמש נזירות כמנין ימות החמה. 'הריני נזיר כימות הלכנה, כמנין ימות הלכנה' – נזיר שלש מאות וחמשים וארבע נזירות כמנין ימות הלכנה. רבי אומר: עד שיאמר: 'נזירות עלי כמנין ימות החמה וכמנין ימות הלכנה'.

ד, רבי יהודה אומר: אמר 'הריני נזיר מנין הלקטי קיץ' וכמנין שבלי שמיטה' – הרי זה נזיר לעולם ומגלח אחד לשלשים יום, עד שיאמר: 'לא לכה נתפונתי'. 'הריני נזיר כשער ראשי, כעפר הארץ, כחול היס' – הרי

זה נזיר לעולם, ומגלח אחד לשלשים יום. רבי אומר: אין זה מגלח אחד לשלשים יום. 'שאין זה נזיר עולם, הריני נזיר מכאן ועד התיבוס מן הארץ ועד לרקיע' – הרי זה נזיר עולם. 'הריני נזיר כל חיי, הריני נזיר עולם' – הרי זה נזיר עולם. מאה שנה, או מאתיים שנה, אפלו אלף שנה – אין זה נזיר עולם.

א, כשם שכנווי נזירות כנזירות, כך כנווי שמשון כשמשון. רבי יהודה אומר: נזיר שמשון מטמא למתים שמשון עצמו טמא למתים. רבי שמעון אומר: האומר 'הריני נזיר שמשון' – לא אמר כלום, שלא נמצא בשמשון שיצאה נזירות מפיו עליו.

א, נזירות נוהגת בארץ ובחוץ לארץ, בין שיש לו שער בין שאין לו שער, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יח): 'ולקח את שער ראש נזרו', בין שיש לו כפים ובין שאין לו כפים, אף על פי שנאמר (במדבר ו, יט): 'ונתן על כפי הנזיר'.

א, המורט – בית שמאי אומרים: צריך להעביר תער על כל בשרו. בית הלל אומרים: אין צריך, וכן במצרע, וכן בלויים.

א, חמר בנזיר שאין במצרע, וחמר במצרע שאין בנזיר – נזיר. אם גלח ביום מלאת סופג את ארבעים, מה שאין כן במצרע. מצרע מגלח ראשו וזקנו וגבות עיניו, מה שאין כן בנזיר. חמר בנזירות מבשבועות ובשבועות מבנזירות, שיש נזיר בתוך נזיר ואין שבועה בתוך שבועה, חמר בשבועות, ששגגת שבועות – אסורה. ושגגת נזירות – מתרת.

1 יש כפרשים, הנוגים כמנין שביקלים שעושים מובשי תאנים בין הקציעות, כדי פאשר הם הולכים ביניהם – לא תהייתה הקציעות נדרסות בקצירה בעונת הקיץ.

מסכת נזיר פרק שני

בא בית שמאי אומרים: כנוני כנויין – אסורין. כיצד? אמר: הרניני נזיר מן הגרוגרת ומן הדבלה. בית שמאי אומרים: נזיר. ובית הלל אומרים: אינו נזיר. אמר: 'הרניני נזיר על מנת שאהא שותה יין ומטמא למתים' – הרי זה נזיר, ובטל תנאו, שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה, כל המתנה על מה שכתוב בתורה – תנאו בטל. יודע אני שיש נזירין אבל איני יודע שהנזירין אסורין ביין, שאסור לשתות יין ולטמא למתים. רבי שמעון אומר: אין לה פתח גדול מזה.

בב 'הרי עלי לגלח חצי נזיר' – הרי זה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. רבי שמעון פוטר, שלא התנדב כדרך המתנדבים. 'הרניני נזיר, ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא. 'הרי עלי לגלח חצי נזיר ועלי לגלח נזיר, ואם גלח לעצמו' – לא יצא.

בג 'אלו קרבנות שאזיר עליהן' – לא אמר כלום, שנאמר: 'קרבנו לה' על נרו' – ולא נרו על קרבנו. 'הרי עלי חטאתו ואשמו של פלוני, מדעתו' – יצא. 'שלא מדעתו' – לא יצא. 'הרי זה חטאתו ואשמו של פלוני', והלף הלה והביא בעצמו – הרי זה כחטאת כאשם שכתרו בעליה.

בד 'הרי עלי לגלח חצי נזיר', ושמע חברו ואמר: 'ואני, ועלי לגלח חצי נזיר' – זה מגלח נזיר שלם וזה מגלח נזיר שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: 'זה מגלח חצי נזיר וזה מגלח חצי נזיר'. 'הרניני נזיר כשיהא לי בן' ונולד לו בן. ספק שהוא בן קימא ספק אינו בן קימא; רבי יהודה פוטר, ששגגת נזירות מתרת. רבי שמעון מחיב, ששגגת נזירות אסורה, ויאמר: 'אם היה בן קימא, הרניני נזיר חובה, ואם לאו הרניני נזיר נדבה'. 'הרניני נזיר על מנת שיהא בכרי זה מאה כור', והלף ומצאו שנגנב או שאבד, ספק היה בו ספק לא היה בו, רבי יהודה פוטר, ספק נזירות להקל, ורבי שמעון אומר ספק

נזירות להחמיר, ויאמר: 'אם היו כדברי הרניני נזיר חובה', ואם לאו 'הרניני נזיר נדבה'.

בה 'הרניני נזיר לאחר עשרים יום' – נזיר מעכשיו מאה יום. מונה עשרים ואחר כך מונה שלשים, ומספק – מונה שמונים וחוזר ומונה שלשים – להשלים נזירותו ראשונה.

בו אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שנדר נזיר שלשים יום, שאם גלח ביום שלשים – שלא יצא, על מה נחלקו? על שנדר סתם לבית שמאי, שאם גלח ביום שלשים יצא. ובית הלל אומרים: אם גלח ליום שלשים – לא יצא.

בז שתי נזירות. ראשונה נזירות סתם, ושניה נזירות שלשים, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, ואת השניה ביום שלשים ואחד, ואם גלח את הראשונה יום שלשים, וגלח את השניה ביום שלשים – לא יצא. ראשונה נזירות שלשים, ושניה נזירות סתם, מגלח את הראשונה ביום שלשים ואחד, והשניה ביום שלשים ואחד, ואם גלח את הראשונה ביום שלשים ואת השניה ביום שלשים – יצא.

בח מי שאמר: 'הרניני נזיר' ונטמא ביום שלשים – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. 'הרניני נזיר שלשים יום', ונטמא יום שלשים – סותר את הכל. 'הרניני נזיר מאה יום' ונטמא יום מאה – סותר את הכל. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שלשים יום. נטמא ביום מאה ואחד – סותר שלשים. רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: לא סתר אלא שבעה. זה הפלל שאמר רבי יהודה משום רבי אליעזר: כל שנטמא ביום שראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור, סותר שלשים יום, וכל שנטמא ביום שלשים, שאין ראוי להביא בו קרבן, ויש לו לספור – לא סתר אלא שבעה זמים, חוץ מימי טמאתו בלבד.

אומרים: יש בכלל חמש שתיים – זהא נזיר שתיים.

גב מי שאמר: 'הריני נזיר', וְשָׁהָה כְּדֵי דְבוּר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ, וְאָמַר: 'וְאֲנִי' – הוּא אָסוּר וְחִבְרוֹ מֵתָר. כִּמָּה הוּא כְּדֵי דְבוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם.

גג 'הריני נזיר', וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר: 'פִּי כְפִיו, וְשַׁעֲרֵי כְשָׁעֲרוֹ' – הָרִי זֶה נְזִיר. 'יָדֵי כְּיָדוֹ, רַגְלֵי כְּרַגְלוֹ' – הָרִי זֶה נְזִיר. 'יָדֵי נְזִירָה וְרַגְלֵי נְזִירָה' – לֹא אָמַר כְּלוּם. 'רֹאשִׁי נְזִירָה, כְּכַדֵי נְזִירָה' – הָרִי זֶה נְזִיר. זֶה הַכֶּלֶל: דְּבַר שֶׁהִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ – הוּא נְזִיר. דְּבַר שֶׁאִין הִנְשָׂמָה תְלוּיָהּ בּוֹ – אִין זֶה נְזִיר.

גד האומר לאשתו: 'הריני נזיר! ואת?'² אם אמרה: 'הן'! – שניהם אסורין. אם רצה להפטר – מפד לה, מפני שקדם נדרו לה'קם'. ואם לאו – הוא אסור והיא מתרת.

האומר לאשתו: 'הריני נזיר ואת?'³ אם אמרה: 'הן' – שניהן אסורין. ואם לאו – שניהן מתרין, מפני שתלה נדרו בנדרה.

אמרה לו אשתו: 'הריני נזירה', ואם אמר 'הן' – אסורין. אם רצה להפטר – אינו יכול, מפני שקדם 'הקם' לנדר. ואם לאו – היא אסורה והוא מתר.

אמרה לו אשתו: 'הריני נזירה, ואתה?', אם אמר 'הן' – שניהן אסורין. ואם לאו – שניהן מתרין, מפני שתלתה נדרה בנדרו.

האומר לחברו: 'הריני נזיר, ואתה?', אם אמר: 'הן' – שניהן אסורין. ואם לאו – הוא אסור וחברו מתר.

בט מי שהיה טמא, ונזר – אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים, ואם גלח ושתה – סופג את הארבעים. מזה ושונה – הטמאין לא עלו לו, ואין יום שביעי עולה לו מן המנין. כל אלו שאמרו: אין מתחיל למנות עד שיטטה, אין יום שביעי עולה לו. כל אלו שאמרו: מתחיל מונה מיד, יום שביעי עולה לו מן המנין.

בי מנה נזירותו ולא הביא קרבנותיו – אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים. הביא קרבנותיו ולא גלח – אסור לשתות יין ולטמא למתים. אם גלח ושתה יין ונטמא למתים – הרי זה סופג את הארבעים. רבי שמעון אומר: כיון שנוזק עליו אחד מן הדמים – התר לנזיר לשתות יין ולטמא למתים.

ביא מי שנזר שתי נזירות, מנה ראשונה ולא הביא קרבנותיו, ואחר כך נשאל על הראשונה לחכם, והתיר לו – יצתה נזירות שניה בראשונה. מנה שתייהן והביא קרבנות שתייהן כאחת – לא עלתה בידו אלא אחת. הפריש של זו בפני עצמו ושל זו בפני עצמו, והלך והקריב את של זו בזו ואת של זו בזו – לא יצא.

מִסְכַּת נְזִיר פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

גא אמר רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל, על שהיו שתי כתי עדים, אחת אומרת: שתיים, ואחת אומרת: חמש, שהיא נזיר כקטנה שבה, על מה נחלקו? על שהיו שני עדים מעדיין אותו. כת אחת אומרת: שתיים. ואחת אומרת: חמש, שבית שמאי אומרים: נחלקה עדותן, ואין נזירות. ובית הלל

² לא בדרה שאליה כמו באפן הקדם, אלא שתלה את הנדר שלו בנדר שלה, ומתפזר לומר לה: הריני נזיר אם גם את תהיי כמוני.

³ הוא נדר בנזיר בנדאות, ותוף כדי כך הוא שואל אותה, אם גם את רוצה לדור נזירות.

הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: 'הֲרִינִי נְזִיר, וְאַתָּה!', אָם אָמַר: 'הֵן' - שְׁנִיחֵן אֶסוּרִין. וְאִם לֹאוּ - שְׁנִיחֵן מִתְרִין, מִפְּנֵי שֶׁתִּלְהַ נְדָרוֹ בְּנִדְרוֹ.

ג, הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנְזִיר, וְשָׁמְעָה חֲבֵרְתָּהּ, וְאָמְרָה: 'וְאֲנִי'. וְאַחַר כֵּךְ בָּא בַעֲלָהּ שֶׁל רֵאשׁוֹנָה וְהִפְרָ לָהּ - הִיא מִתְרַת וְחֲבֵרְתָּהּ אֶסוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִם אָמְרָה: 'אֵף אָנִי' - לֹא נִתְכַּוְּנָה אֲלֵא כְּמוֹתָהּ, וְשִׁתִּיחֵן מִתְרוֹת. 'שְׁבוּעָה לְבִיתִי שְׁאֲנִי נִכְנָסִת', וְשִׁגְגָה וְנִכְנָסָה - מִתְרַת לְשַׁעֲבֵר, וְאֶסוּרָה לְעֵתִיד לְבֹא.

ג, הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנְזִיר, וְשָׁמְעָה בַעֲלָהּ וְלֹא הִפְרָ לָהּ. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמְרִים: הוּא נִתֵּן אֶצְבַּע בֵּין שְׁנֵיחָהּ, שְׁאִם רָצָה לְהִפְרֹ - יִפְרֹ. וְאִם אָמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְדָרְנִית' - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: הִיא נִתְנָה אֶצְבַּע בֵּין שְׁנֵיחָהּ, שְׁאִם רָצָה לְהִפְרֹ - אֵינּוּ יָכוֹל. וְאִם אָמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה נְזִירָה' - תִּצָּא שְׁלֹא בְּכִתְבָּהּ. הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנְזִיר, וְשָׁמְעָה בַעֲלָהּ וְהִפְרָ לָהּ, וְהִיא לֹא יָדְעָה שֶׁהִפְרָ לָהּ בַעֲלָהּ, וְהִיְתָה שׁוֹתָה יַיִן וּמִטְמָאָה לְמֵתִים - הֲרִי זֶה סוֹפְגָת אֶת הָאַרְבָּעִים. כְּשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָה מְגִיעַ לְדַבֵּר זֶה הָיָה אוֹמֵר: וּמֵה מִי שֶׁנִּתְכַּוְּן לְעֲלוֹת בֵּידוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר וְעֲלָהּ בֵּידוֹ בְּשֵׁר טֹלָה וְאָכְלוּ - צָרִיךְ כְּפָרָה וְסְלִיחָה, הַמִּתְכַּוְּן לְעֲלוֹת בֵּידוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר וְעֲלָהּ בֵּידוֹ בְּשֵׁר חֲזִיר, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁצָרִיךְ כְּפָרָה וְסְלִיחָה!

ג, בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּתַגְלַחַת טְהָרָה אֲבָל בְּתַגְלַחַת טְמֵאָה - יִפְרֹ שְׁמֵפֵר לְעֵתִיד לְבֹא, שֶׁיָּכוֹל לֹמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגֻלַּחַת'. רַבִּי אוֹמֵר: אֵף בְּתַגְלַחַת טְהָרָה, עַד שְׁלֹא גִלְחָהּ - יִפְרֹ, שֶׁיָּכוֹל לֹמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגֻלַּחַת'. מִי שֶׁנִּדְרָה בְּנְזִיר, וְהָיָה שׁוֹתָה יַיִן וּמִטְמָא לְמֵתִים וְאַחַר כֵּךְ נִשְׁאַל לְחֻכְּם וְהִתְרֹ לוּ - אֵין סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אֵין סוֹפֵג אֶת אַרְבָּעִים - יִסְפֵּג מִכַּת מְרֻדוֹת.

ג, הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת לְנְזִירוֹתוֹ - לֹא נִהְיִן וְלֹא מוֹעֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִן לְהִבְיֵא בְּכָלֶן שְׁלָמִים. מֵת, וְהָיָה לוֹ מְעוֹת סְתוּמִין - יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. מְעוֹת מְפָרֶשֶׁין - דְּמֵי חֲטָאת יוֹלִידֵךְ לִים הַמֶּלַח. לֹא נִהְיִן וְלֹא מוֹעֲלִין. דְּמֵי עוֹלָה - יִבְיֵאוּ עוֹלָה וּמוֹעֲלִין. דְּמֵי שְׁלָמִים - יִבְיֵאוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, וְאֵינֶן טְעוּנִין לְחֵם. אֱלוֹ לְעוֹלָתוֹ, וְהִשָּׂאֵר לְשָׂאֵר. מֵת, דְּמֵי שְׁלָמִים - יִבְיֵאוּ בְּהֵן שְׁלָמִים. וְהִשָּׂאֵר - יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. 'אֱלוֹ לְחֲטָאתִי וְהִשָּׂאֵר לְשָׂאֵר נְזִירוֹתִי - דְּמֵי חֲטָאת יוֹלִיכּוּ לִים הַמֶּלַח. וְהִשָּׂאֵר - יִבְיֵאוּ חֲצִיָּה לְעוֹלָה וְחֲצִיָּה לְשְׁלָמִים, וּמוֹעֲלִין בְּכָלֶן וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֱלוֹ לְעוֹלָה, וְהִשָּׂאֵר לְשָׂאֵר נְזִירוֹת, דְּמֵי עוֹלָה יִבְיֵאוּ בְּהֵן עוֹלָה, וּמוֹעֲלִין בְּהֵן, וְהִשָּׂאֵר - יִפְלוּ לְנִדְבָהּ, וּמוֹעֲלִין בְּכָלֶן, וְאֵין מוֹעֲלִין בְּמִקְצָתָן. אֱלוֹ לְעוֹלָתִי וְאֱלוֹ לְחֲטָאתִי וְאֱלוֹ לְשְׁלָמִים וְנִתְעַרְבוּ - הֲרִי זֶה לֹקַח בְּהֵן שְׁלֹשׁ בְּהֵמוֹת, בֵּין מִמְּקוֹם אֶחָד בֵּין מִשְׁלֹשׁ מְקוֹמוֹת, וּמְחַלֵּל דְּמֵי חֲטָאת עַל חֲטָאתוֹ. דְּמֵי עוֹלָה עַל עוֹלָה, דְּמֵי שְׁלָמִים עַל שְׁלָמִים, וְנִתֵּן לְבַעֲלִים - לֹא יִתְנֶם לְבַעֲלִים עַד שֶׁיִּחַלְּלֵם עַל כָּלֶם.

ג, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אֵין אָדָם מְדִיר אֶת בְּנֵי בְּנְזִיר. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: מְדִיר אֶת בְּנֵי בְּנְזִיר. הַדִּירוּ כְּשֶׁהוּא קָטָן, וְגִלַּח, אוֹ שֶׁהִבְיֵא שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת - בְּטֹלָה הֵימְנוּ נְזִירוֹת אֲבִיו. אֵימְתִי אָמְרוּ 'הָאִישׁ מְגֻלַּח עַל נְזִירוֹת אֲבִיו? בְּזִמְן שֶׁנִּדְרָה לְאַחַר מִיתַת אֲבִיו, אֲבָל נְזִיר בְּחַיֵּי אֲבִיו, וְהִפְרִישׁ אֲבִיו מְעוֹתָיו לְנְזִירוֹתוֹ - הֲרִי אֵלֶּה יִפְלוּ לְנִדְבָהּ. רַבִּי יְהוּדָה, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ אֵין זֶה מְגֻלַּח עַל נְזִירוֹת אֲבִיו. אֵימְתִי אָמְרוּ 'הָאִישׁ מְגֻלַּח עַל נְזִירוֹת אֲבִיו? בְּזִמְן שֶׁהֵנִיחַ אֲבִיו מְעוֹת סְתוּמִים לְנְזִירוֹתוֹ וּמֵת, אֲבָל הֵנִיחַ מְפָרֶשֶׁין, אוֹ בְּהֵמָה, בֵּין כֵּךְ וּבֵין כֵּךְ אֵין זֶה מְגֻלַּח עַל נְזִירוֹת אֲבִיו; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר

4 לֹא בְּדֶרֶךְ שְׁאֵלָה.

ורבי מאיר ורבי יהודה אומרים: בין כך ובין כך מגלח על נזירות אביו.

ג, מי שגדר בנזיר, ונשאל לחכם ואסר לו; בית שמאי אומרים: מונה משעה ששאל, ובית הלל אומרים: מונה משעה שגדר, נשאל לחכם והתיר לו, אלו ואלו מודים, שאם היתה לו בהמה מפרשת – תצא ותרעה בעדר; זו טעות טעה נחום איש המדי כשפתחו בעדר.

ג, יא היו מהלכין בדרך, ואחד בא כנגדן. אמר אחד: 'הריני נזיר שזה פלוני', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאינו הוא'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר', ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין אחד מכם נזיר'. 'הריני נזיר ששניכם נזירים'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שכלכם נזירים'; בית שמאי אומרים: כלם נזירים. ובית הלל אומרים: אין נזיר אלא מי שלא נתקיימו דבריו, ויביאו קרבן בשתפות. רבי יהודה אומר משום רבי טרפון: אין אחד מהם נזיר, שלא נתנה נזירות אלא בהפלאה. רבי יוסי אומר: היו בית שמאי אומרים: 'הריני נזיר שזה יוסף, ונמצא יוסף, שזה שמעון, ונמצא שמעון'. 'שהוא נזיר'. ראה אנדרוגינוס ואמר: 'הריני נזיר שזה איש'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש'. 'הריני נזיר שזה אשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה אשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שזה איש ואשה'. ואחד אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש ואשה'. 'הריני נזיר שאחד מכם נזיר'. 'שאיין אחד מכם נזיר'. 'ששניכם נזירין'. 'שכלכם נזירין' – הרי אלו כלן נזירין, וכלם מונין תשע נזירין.

מסכת נזיר פרק רביעי

ד, א נזיר שאכל כל האסורין לו בהתרואה אחת – אין חיב אלא אחת. התרו בו ואכל, התרו בו ואכל ושתה – חיב על כל אחת ואחת. וכמה שעורו? בכזית. כלן מצטרפין בכזית, יין וחמץ פיוצא בהן, כיצד הוא

עושה? מביא כוס מלא יין ומביא כזית איגורו ונותן לתוכו ושוופע, אם שתה פיוצא בהן – חיב. ואם לאו – פטור; דברי רבי עקיבה. רבי אלעזר בן עזריה פטר, עד שישתה רביעית יין בין שמזגו ושתאו, בין ששתאו חצאים. רבי אליעזר אומר: נזיר שהניח פיו על פי חבית של יין ושתה, שתאה פלה בהתרואה אחת – אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ושותה מתרין בו ושותה – חיב על כל אחת ואחת. וכן היה רבי אליעזר אומר: נטל אשכול של ענבים ואכל כלו בהתרואה אחת – אינו חיב אלא אחת. מתרין בו ואוכל, מתרין בו ואוכל – חיב על כל אחת ואחת. אכל הימנו ענבים, לחים ויבשים, או שאכל הימנו שני חרצנין זוג, או שפחט הימנו כזית יין התר – הרי זה חיב על כל אחת ואחת.

ד, ב נזיר שמירט⁵ או ששפסף, או שתלש בו בזוג, אפלו כל שהוא – הרי זה חיב. אבל אין סותר אלא בתער וברב ראשו. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: כשם ששתי שערות מעכבות בו – כך שתי שערות סותרות בו.

ד, ג חמר בתגלחת, שהתגלחת אין לה שעור, ועשה בה את המגלח כמתגלח, מה שאין כן בשתייהן, כיצד לא התר בכלל היוצא מן הגפן? נזיר ששתה יין של תרומה ושל מעשר שני, 'שבועה שאשתה יין' ושתה – הרי זה חיב על כל אחד ואחד. כיצד התר מכלל תגלחת? מצורע מחלט – הרי זה מגלח, ואין צריך לומר מצרעתו, אלא אפלו לתן סימן לנתקו, אם פשה ואם לא פשה.

ד, ד בין שנטמא הוא, בין שטמאווה אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון – סותר את הכל, וחיבין קרבן, בין שגלח הוא בין שגלחוהו אחרים, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון – סותר את הכל וחיבין קרבן. אימתי אמרו תגלחת

⁵ שפטרט בידו שערות מעקרן.

אָשְׁמוּ. הִבִּיא אָשְׁמוּ וְנִטְמָא, אָשְׁמוּ וְנִטְמָא – חֵזֵב קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: קֶרְבֵּן אֶחָד עַל הַכֹּל, עַד שִׁיבִיא חֻטְאָתוֹ. הִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְנִטְמָא, וְהִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְנִטְמָא – מִבִּיא קֶרְבֵּן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. הִבִּיא חֻטְאָתוֹ וְלֹא הִבִּיא אָשְׁמוּ – מוֹנֵה. הִבִּיא אָשְׁמוּ וְלֹא הִבִּיא חֻטְאָתוֹ – אֵינִי מוֹנֵה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כִּשְׁם שְׁחֻטְאָתוֹ מַעֲכָבוּ, כִּף אָשְׁמוֹ מַעֲכָבוּ.

ד, ח מודה רבי שמעון, שאם גלח על חטאתו שלא לשמן, ולא לשמה, ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן – תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו. גלח על העולה ועל השלמים שלא לשמן, ואחר כך הביא קרבנותיו לשמן – תגלחתו פסולה, וזבחיו לא עלו לו. הראוי לבא בן שנה והביא בן שתיים, בן שתיים והביא בן שנה, או שהיה אחד מהן רובע, ונרבע, מקצה, ונעבד, אתנן, מחיר, שרוע, וקלוט – תגלחתו פסולה, וזבחיו לא עלו לו, ושאר שלמי נזיר, שהביאן שלא כמצותו – נאכלין ליום ולילה אחד, ואינן טעונין לא לחם ולא זרוע.

ד, ט מי שזנרק עליו אחד מן הדמים, ונטמא. רבי אליעזר אומר: סותר את הכל, וחכמים אומרים: יביא שאר קרבנו ויטהר, מפני שקדש שער בדם. מעשה במרים התרמודית שזנרקו עליה אחד מן הדמים, ובאו ואמרו לה על בתה שהיתה מסכנת, והלכה ומצאתה שמתה, ונטמאה. עליה אמרו חכמים: תביא שאר קרבנה ותיטהר, מפני שקדש שער בדם.

ד, י כל מי שזנר שתי נזירות מנה ראשונה ולא הביא קרבנותיו – אסור לגלח ולשתות יין ולהטמא למתים. נטמא עד שלא גלח; רבי אליעזר אומר: צריך להביא קרבן טמאה. רבי יוסי אומר: אין צריך, מפני שיצא מכלל ראשונה ולכלל השנייה לא בא.

סותר שלשים יום? בזמן שאין לו לספור, הא אם יש לו לספור – הרי זה אין סותר. גלח על הזבח ונמצא פסול – תגלחתו פסולה וסותר שלשים יום.

ד, ה הכל משלחין תחת הדוד, חוץ מן טמא שגלח במדינה, מפני ששערו נקבר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: טהורים כאן וכאן. היו משלחים טמאים כאן וכאן – לא היו משלחים. וחכמים אומרים: הכל לא היו משלחים תחת הדוד, חוץ מן הטהור שבמקדש, מפני שנעשה כמצותו. טמא בן וכן וטהור שבגבולין – אין משלחין תחת הדוד, ואין לה שמשלח תחת הדוד אלא נזיר שגלח בטהרה ובפתח אהל מועד, שנאמר (במדבר ו, יח): "וגלח הנזיר פתח אהל מועד" וגו'.

ד, ו רבי שמעון השזורי אומר: האיש משלח תחת הדוד ואין האשה משלחת תחת הדוד, מפני פרחי כהונה. כיצד משלחו? נותן עליו רטב ומשלח, ואם שלח תחת הדוד של חטאת ואשם – יצא. אמר רבי שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחת. מעשה שבא אלי אחד מן הדרום, וראיתיו יפה עינים וטוב ראי, וקרוצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו: בני! מה ראית לשחת שער זה נאה? גם לי: רועה הייתי לאבי, והלכתי למלאות מים מן המעיין, ונסתכלתי בבבואה שלי, ופחז יצרי עלי, ובקש להעבירני מן העולם. אמרתי לו: ריקה! מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? בדבר שעתיד להיות עפר ומה ותולעה? הרי עלי לגלח לשמים! עמדתי ונשקתיו על ראשו, ואמרתי: כמותך ירבו עושי רצון מקום בישראל, עליך הכתוב אומר (במדבר ו, יב): "איש או אשה פי יפליא לנדר נזיר להזיר לה".

ד, ז נזיר שנטמא בשביעי, וחזר ונטמא בשביעי – אינו מביא אלא קרבן אחד. נטמא בשמיני וחזר ונטמא בשמיני – מביא קרבן על כל אחד ואחד; דברי רבי אליעזר. רבי שמעון אומר: קרבן אחד על הכל עד שיביא

מסכת נזיר פרק חמישי

ה, א כל אלו שאמרו 'אין מתחיל למנות עד שיטטה', אם נטמא - אין מביא קרבן טמאה. כל אלו שאמרו 'מתחיל ומונה מיד', אם נטמא - מביא קרבן טמאה.

ה, ב טמאה שנתונה על גבי כהל, אפלו מחצה על מחצה, וכן עדר בהמה חיה ועוף חיין, שהיו מהלכין זה אחר זה, אפלו ראשו של זה וראשו של זה בין רגלו של זה - אין הנזיר מגלח עליהן, ואין חיבין עליו על טמאת מקדש וקדשיו. רבי אליעזר אומר: בראשונה היו זקנים חלוקין, מקצתן אומרים: רביעית דם, ורבע עצמות. ומקצתן אומרים: חצי קב עצמות וחצי לוג דם. בית דין שאחריהן אמרו: רביעית דם ורבע עצמות לתרומות וקדשיו. חצי קב עצמות וחצי לוג דם לנזיר ולמקדש.

ה, ג אמר רבי אלעזר: כשהלכתי לערדסקיא, מצאתי את רבי יהושע בן פתור, שהיה יושב ודן לפני רבי מאיר בהלכה: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש. אמר לו: אל תהא זו קלה מן השרץ! אמרתי לו: כלום אתה בקי ביהושע בר ממל? אמר לי: הן! כך אמר יהושע בר ממל משום רבי יהושע: כל טמאה מן המת שהנזיר מגלח עליה - חיבין עליה משום ביאת מקדש, וכל טמאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה - אין חיבין עליה על טמאת מקדש, ורואה אני את דבריו.

ה, ד שאלו את רבי שמעון: הרי שהיה נזיר ומצרע, מהו שיגלח תגלחת אחת, ותעלה לנדרו ולצרעתו? אמר להן: אין מגלח. אמרו לו: למה? אמר להם: אלא זה מגלח להעביר שער, וזה מגלח להעביר שער - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח

"להעביר" שער ומצרע מגלח "לגדל" שער. אמרו לו: אף אנו אומרין לא תעלה לו בימי גמרו, תעלה לו בימי ספרו. אמר להם: אילו זה מגלח לאחר ביאת מים, וזה מגלח לאחר ביאת מים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" ביאת מים, ומצרע מגלח "קדם" ביאת מים. אמרו לו: אף אנו אומרים לא תעלה לו לימי ספרו, ונזירותו תעלה לו לימי חלוטו וטמאתו. אמר להם: אילו מגלחים לאחר דמים - יפה אתם אומרים! אלא נזיר מגלח "לאחר" דמים, ומצרע מגלח "לפני" דמים. אמרו לו: תקון הדבר - לא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו, תעלה לו לימי צרעתו וטמאתו. אמר להם: נזיר טהור והוא מצורע, זה לגדל וזה להעביר, אם נזיר טמא והוא מצורע - זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים (ספרים אחרים: 'אבל אם היה נזיר - מגלח תגלחת אחת על שתיהן').

ה, ה שני נזירין שאמר להן אחד: 'ראיתי את אחד מכם שננטמא, ואיני יודע אי זה מכם' - סופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך'; וסופרין שלשים יום, ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: 'אם אני טמא - קרבן טמאה שלי וקרבן טהרה שלך, וזה קרבן טהרתי. אם אני טהור - קרבן טהרה שלי וקרבן טמאה שלך, וזה קרבן טהרתך'.

מת אחד מהן, אמר רבי יהושע: יבקש אחד מן השוק שידר כנגדו בנזיר, ואומר: אם טמא הייתי - הרי אתה נזיר מיד, ואם טהור הייתי - הרי אתה נזיר לאחר שלשים יום. וסופרין שלשים יום ומביאין קרבן טמאה וקרבן טהרה, ואומר: אם אני טמא - קרבן טמאה שלי, וקרבן טהרה שלך, ספק. ואם אני טהור - קרבן טהרה שלי, וקרבן טמאה שלך, ספק; וסופרין שלשים יום, ומביאין

⁶ בנוסחת הפפרים מוכא: הן, ובעל הלכות היה.

קִרְבֵּן טְמֵאָה וְקִרְבֵּן טְהוֹרָה, וְאוֹמֵר: 'אִם אָנִי טְמֵא - קִרְבֵּן טְמֵאָה שְׁלִי וְקִרְבֵּן טְהוֹרָה שְׁלִי, וְזֶה קִרְבֵּן טְהוֹרָתִי. וְאִם אָנִי טְהוֹר - קִרְבֵּן טְהוֹרָה שְׁלִי וְקִרְבֵּן טְמֵאָה שְׁלִי, וְזֶה קִרְבֵּן טְהוֹרָתִי.' שְׁלֹשִׁים יָמִים הָרִאשׁוֹנִים וּשְׁלֹשִׁים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים - אָסוּר לְגַלֵּחַ, וּלְשִׁתּוֹת יַיִן, וּלְטַמֵּא לַמֵּתִים, אִם גִּלַּח וְשִׁתָּהּ יַיִן וְנִטְמָא לַמֵּתִים - סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים, הוּא עֲצֻמוֹ, עַל הָרִאשׁוֹנִים - חֵיב. וְעַל הָאַחֲרוֹנִים - פְּטוּר.

מִסְכַּת נְזִיר פְּרָק שִׁישִׁי

וּבְאֵל סֶפֶק נְזִיר טְמֵא, סֶפֶק נְזִיר טְהוֹר - אֲבָל נְזִיר וְדַאי'. סֶפֶק מְצוּרַע טְמֵא סֶפֶק מְצוּרַע טְהוֹר - אֲבָל מְצוּרַע וְדַאי. אוֹכַל בְּקִדְשִׁים אַחַר שְׁשִׁים יוֹם. שׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים יוֹם. כִּיצַד? אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְמֵא אֲתָה וְאֵין נְזִיר טְמֵא מְגַלַּח, אֲלֵא עַד שְׁבַעָה, צָא וּמְנָה שְׁבַעָה. הִזָּה וְשִׁנָּה, גִּלַּח וְהִבִּיא קִרְבֵּן, מְנָה שְׁבַעָה וּבִקֵּשׁ לְגַלֵּחַ, וְאָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֲתָה, וְאֵין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלֵא עַד שְׁלֹשִׁים, צָא וּמְנָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה לְהִשְׁלִים שְׁלֹשִׁים, גִּלַּח וְהִבִּיא קִרְבֵּן, מְנָה שְׁלֹשִׁים, וּבִקֵּשׁ לְגַלֵּחַ, אָמְרוּ לוֹ: נְזִיר טְהוֹר אֲתָה! וְאֵין נְזִיר טְהוֹר מְגַלַּח אֲלֵא עַל הַדְּמַיִם. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מְבִיא עוֹלֹת בְּהֵמָה וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר, אִם נְזִיר טְהוֹר אָנִי - הֲרִי זֶה חוֹבָה. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה נְדָבָה. כִּיצַד תַּעֲשֶׂה לוֹ לְהַחְמִיר עֲלָיו? מְבִיא פִּילֵי שֶׁל חֶרֶס חֲדָשָׁה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ רִבִיעִית מִים חַיִּים, וּמְבִיא שְׁתֵּי צִפְרִים, וְשִׁחַט אֶת אַחַת מֵהֵן אֶל כְּלֵי חֶרֶס עַל מִים חַיִּים, חִפְרָה וְקִבְרָה בְּפָנָיו, וְאָסוּרָה בְּהֵנָא, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. אִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סֶפֶק. מְגַלַּח רִאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׂמֻצְרָעִים מְגַלְחִין, וּמוֹנֵה שְׁלֹשִׁים, וּמְבִיא עוֹלֹת בְּהֵמָה אַחֲרָת, וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: 'אִם טְהוֹר הִיִּיתִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה, וְזוֹ נְדָבָה, וְהַחֲטָאת עוֹף סֶפֶק מַחֻבְּתִי, וְאִם

טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְחֲטָאת עוֹף סֶפֶק, וּמְגַלַּח רִאשׁוֹ וְזָקְנוֹ וְגִבּוֹת עֵינָיו כְּדֶרֶךְ שְׂמֻצְרָעִין מְגַלְחִין. רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: לְמַחְרַת מְבִיא אֶשְׁמוֹ וְלָגוּ בְּיָדוֹ, וּמְעַמִּידֵן עַל שְׁעָרֵי נִקְנוֹר, וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהֶן, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע אָנִי - הֲרִי זֶה אֶשְׁמִי. וְאִם לֹא - הֲרִי זֶה שְׁלָמִי נְדָבָה'. אֶשֶׁם זֶה נִשְׁחַט בְּצִפּוֹן, וְטַעוֹן מִתֵּן בְּהוֹנוֹת, וְסִמְיָהּ, וְנִסְכִּים, וְתַנּוּפָה חֲזָה וְשׁוֹק, וְנֹאכַל לְזִכְרֵי כְהוֹנָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֻכְמַיִם לְרַבִּי שְׂמַעוֹן, שְׂמֵבִיא קִדְשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל. לְהִבִּיא חֲטָאת בְּהֵמָה אֵין יָכוֹל - שְׂאִין חֲטָאת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסֶּפֶק. לְהִבִּיא חֲטָאת הָעוֹף אֵין יָכוֹל - שֶׁהַעֲשִׂיר שֶׁהִבִּיא קִרְבֵּן עֵינִי, לֹא יֵצֵא. כִּיצַד עוֹשֶׂה? יִכְתֹּב נִכְסָיו לְאַחַר, וּמְבִיא קִרְבֵּן עֵינִי. נִמְצָא עֵינִי הִבִּיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהֶם, וְאוֹמֵר: 'אִם מְצוּרַע אָנִי, הֲרִי זֶה חֲטָאת, אִם לֹא - הֲרִי זֶה סֶפֶקוֹ', וְאוֹכַל בְּקִדְשִׁים מִיָּד. אֲבָל לְשִׁתּוֹת יַיִן וּלְטַמֵּא אֵין יָכוֹל, שְׂאִין יְמֵי נְזִיר עוֹלִין לוֹ בְּתוֹךְ יְמֵי צְרַעְתּוֹ. כִּיצַד יַעֲשֶׂה לוֹ? כְּדַבְּרֵי בֵן זֹמָא סוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיא עוֹלֹת בְּהֵמָה וּמְגַלַּח, וּמְבִיא חֲטָאת הָעוֹף, וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהָ, וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - חֲטָאת מַחֻבְּתִי וְעוֹלָה נְדָבָה. וְאִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה מַחֻבְּתִי וְחֲטָאת סֶפֶק. וְסוֹפֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, וּמְבִיא קִרְבָּנוֹתָיו שְׁלָמִים וְעוֹלָה, וּמִתְנַהֵג עֲלֶיהָ וְאוֹמֵר: אִם טְמֵא אָנִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה. וְהַחֲטָאת הָעוֹף מַחֻבְּתִי, וְאִם טְהוֹר אָנִי - עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה, וְהַחֲטָאת הָעוֹף סֶפֶק, וּמְגַלַּח, וְאוֹכַל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁשִׁים יוֹם, וְשׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים מִיָּד. בְּמָה דְּבָרִים אָמְרוּ? בְּזִמְנֵן שְׁנֵדוּ שְׁלֹשִׁים, אֲבָל נְזִיר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - אוֹכַל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים, וְשׁוֹתֵה יַיִן וּמִטְמֵא לַמֵּתִים לְאַחַר אַרְבָּעָה שָׁנִים.

וּבְטְמֵא בְּסֶפֶק, וּמַחְלֵט בְּדַאי - אוֹכַל בְּקִדְשִׁים לְאַחַר שְׁמוֹנֵה יָמִים, וְשׁוֹתֵה יַיִן

7 כלומר הוא נזיר ודאי ואין ספק בניזירותו.

ומטמא למתים בפניו ושלא בפניו, למה רבו כופו? לזנירות, אבל לא לנדרים ולא לשבועות.

וה עבד שגזר, וגלח, ויצא לחרות - יצא. נזר ולא גלח, ויצא לחרות - לא יצא. נטמא ויצא לחרות - מונה משעה שנטמא.

מסקת סוטה פרק ראשון

א, א המקנא לאשתו. רבי אליעזר אומר: מקנא לה על פי שתיים, ומשקה על פי אחד או על פי עצמו.

המקנא לאשתו על פי עד אחד, או על פי עצמו, ומשקה לה על פי שנים. השיבו חכמים לדברי רבי יוסי ברבי יהודה: אין לדבר סוף.

אי זו היא עדות הראשונה? זו עדות סתירה. עדות אחרונה - זו עדות טמאה. וכמה היא שעור סתירה? כדי טמאה. וכמה היא טמאה? כדי ביאה. וכמה היא כדי ביאה? כדי העראה. וכמה היא העראה? רבי אליעזר אומר: כדי חזרת דקל. רבי יהושע אומר: כדי מזיגת כוס. בן עזאי אומר: כדי לשותותו. רבי עקיבה אומר: כדי לצלות ביצה. רבי יהודה בן בתירא אומר: כדי לנמעה. רבי אליעזר בן ירמיה אומר: כדי לקשר הגרדי נימא. חנן בן פינחס אומר: כדי שתושיט אצבע לתוף פיה, לתן קיסם. פלימו אומר: כדי שתושיט ידה לסל לטול כפר, ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר, שנאמר (משלי ו, כו): "כי בעד אשה זונה עד כפר לחם".

א, ב רבי יהודה אומר: בעלה נאמן עליה, מקל וחמר: ומה נדה, שחייבים על ביאתה כרת - בעלה נאמן עליה, סוטה, שאין חייבין על ביאתה כרת - אינו דין שיהא בעלה נאמן עליה?! אמרו לו: וכל שכן! הואיל ואין חייבין על ביאתה כרת - לא יהא בעלה נאמן עליה!

דבר אחר: לא! אם אמרת בנדה שיש לה התר אחר אסורה - תאמר בסוטה, שאין לה

ומטמא למתים לאחר ששים ושמונה יום. טמא בודאי ומחלט בספק - אוכל בקדשים לאחר שלשים ושבועה יום, ושונה יין ומטמא למתים לאחר שבועים וארבעה יום. טמא בודאי ומחלט בודאי - אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים, ושונה יין ומטמא למתים אחר ארבעה וארבעים יום.

ו, ג כל קרבנות צבור ויחיד - הציץ מרצה על טמאת הדם ועל טמאת הגוף, חוץ מנזיר ועושה פסח, שמרצה לטמאת הדם, ואינו מרצה על טמאת הגוף, ואם נטמא טמאת התהום - הרי זה מרצה.

כיצד? היה הולך לשחוט את פסחו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו בין בשעת פסחו בין עד שלא עשה פסחו - צריך לעשות פסח שני. אבל אמרו לו: כבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו עד שלא עשה פסחו, צריך לעשות פסח שני, משעשה פסחו - אין צריך לעשות פסח שני. וכן נזיר שהלך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: מת היה עמך בבית שנכנסת לו, או תחת אבן שישבת עליו, ונודע בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אבל אמרו לו: כבר התהום היה עמך בבית שנכנסת לו, תחת אבן שישבת עליו, ונודע לו עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. משהביא קרבנותיו - אין צריך להביא קרבן טמאה.

ו, ד חמר באשתו ובתו מה שאין בעבדו, וחמר בשפחתו ובעבדו מה שאין באשתו ובתו, שאשתו ובתו מפר את נדרן ואין כופין לשותות יין ולטמא למתים, אבל עבדו ושפחתו - אין מפר את נדרן אבל כופין לשותות יין ולטמא למתים. ואין שותין אלא בפניו, ואין מטמא למתים אלא בפניו.

רבי יוסי אומר: עבד שאמר לו רבו - הוי שותה יין שתי שנים, ומטמא למתים שתי שנים - שותה יין בפניו ושלא בפניו,

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

הַתֵּר אַחַר אֲסוּרָה? ! וְאָמַר (מְשָׁלִי ט, יז):
"מִים גְּנוּבִים יִמְתְּקוּ וְגו'". רַבִּי יוֹסִי אָמַר:
הַכֶּתוּב הֶאֱמִינוּ עָלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה,
ט): "וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן".

א, ג מַעְלִין אוֹתָהּ לְשַׁעְרֵי מִזְרַח, לְשַׁעְרֵי
נִקְנוֹר, שֶׁשָּׁם מְשָׁקִים אֶת הַסּוּטוֹת, מְטַהְרִין
אֶת הַיִּלְדוֹת, וּמְטַהְרִין הַמְצַרְעִים, שֶׁנֶּאֱמַר
(מַלְכִים א ח, לא לב): "אֶת אֲשֶׁר יַחְטָא אִישׁ
לְרַעְהוּ וְאֵתָהּ תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעֵשִׂיתָ וְשִׁפְטָתָּ
אֶת עַבְדֶּיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לְתֵת דְּרָכּוֹ
בְּרֵאשׁוֹ" - "וְצַבְתָּהּ בְּטֵנָה וּנְפִלָה יִכְבֶּה"
(בַּמִּדְבָּר ה, כז). "וְלֵהֲצַדִּיק צַדִּיק לְתֵת לוֹ
כְּצַדְקָתוֹ" - "וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה
וְטַהוֹרָה הִיא וְנִקְתָה וְנִזְרָעָה זָרַע". הִיא
עוֹמֶדֶת מִבְּפָנַיִם, וְהַכֹּהֵן עוֹמֵד מִבַּחוּץ,
שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה, יח): "וְהָעַמִּיד הַכֹּהֵן אֶת
הָאִשָּׁה לְפָנָיו ה'", וְאֵין כֹּהֵן לְפָנָיו ה', וְכַדְרֶךְ
שֶׁמֵּאֲמִין עָלֶיהָ שֶׁתַּחֲזוֹר בָּהּ - כִּף מֵאֲמִין
עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תַחֲזוֹר בָּהּ. אוֹמְרִים לָהּ: בַּתִּי! אִם
בְּרוּר לָךְ שֶׁאֵת טַהוֹרָה - עֲמָדִי עַל בּוֹרֶיךָ,
וְשִׁתִּי, שְׂאִין הַמַּיִם הִלְלוּ דוֹמִין אֶלֶּא לִסַּם
יִבֵּשׁ שְׁנִתּוֹן עַל גְּבִי בְּשֶׁר חֵי, אִם יֵשׁ שָׁם מִכָּה
- מַחֲלַחַל וְיוֹרֵד. אֵין שָׁם מִכָּה - אֵינוֹ מְזִיקוֹ.

א, ד אֵין מְשָׁקִין שְׁתֵּי סוּטוֹת כְּאַחַת, שְׁלֹא
יְהֵא לְבָהּ גַּם בַּחֲבֵרְתָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא
מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלֶּא מִשּׁוּם
שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה, טז): "וְהִקְרִיב אֹתָהּ
הַכֹּהֵן" - אַחַת מִקְרִיב, וְלֹא שְׁתֵּי.

א, ה כֹּהֲנִים מְטִילִין בִּינֵיהֶם גּוֹרְלוֹת. כָּל מִי
שֶׁעָלָה גּוֹרְלוֹ, וְאֶפִּילוּ כֹהֵן גָּדוֹל - יוֹצֵא
וְעוֹמֵד בְּצַד סוּטָה, וְאוֹחֵז בְּכַנְדִּיקָהּ, אִם
נִקְרָעוּ - נִקְרָעוּ. וְאִם נִפְרָמוּ - נִפְרָמוּ. עַד
שֶׁמִּגְלָה לְבָהּ, וְסוּתָהּ אֶת שְׁעָרָה; רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר: אִם הָיָה לְבָהּ נֶאֱהָ - לֹא הָיָה מְגַלְהוּ,
וְאִם הָיָה שְׁעָרָה נֶאֱהָ - לֹא הָיָה סוּתָרָה, מִפְּנֵי
פְּרָחֵי כְהוֹנָה.

א, ו שְׁלֹשָׁה צְרִיכִין שִׁירָאוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אֶפְרָ
פָּרָה וְעַפְרָ סוּטָה, וְדָם צַפּוֹר. אֶפְרָ פָּרָה - כְּדִי
שִׁירָאוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם. עַפְרָ סוּטָה - כְּדִי
שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דָּם צַפּוֹר שֶׁל מְצוֹרַע

- כְּדִי שִׁירָאָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם. רַק יִכְבֶּה - כְּדִי
שִׁירָאָה לְעֵינָיו הַזְּקֵנִים.

א, ז רִשְׁאִין הַכֹּהֲנִים לְתֵן בְּשִׁירֵי מְנַחוֹת יֵין,
שְׁמֵן וְדִבְשׁ, וְאֲסוּרִין לְחַמֵּץ. כָּל הַמְּנַחוֹת
שֶׁבַתְּוֹרָה טְעוּנָה שְׁמֵן וְלִבְנָה, חוּץ מִמְּנַחַת
חוּטָא וּמְנַחַת קְנָאוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ה,
טו): "לֹא יִצַק עָלָיו שְׁמֵן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו
לִבְנָה" וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כָּל חֲטָאת
שֶׁבַתְּוֹרָה - אֵין טְעוּנָה נְסֻכִים, חוּץ מִחֲטָאתוֹ
וְאֲשָׁמוֹ שֶׁל מְצוֹרַע, שְׁלֹא יְהֵא קָרֶבֶן חוּטָא
מִהֲדָר. רַבִּי טַרְפוֹן אָמַר: כָּל זְכוּרוֹת
שֶׁבַתְּוֹרָה נֶאֱמָרוּ לְטוֹבָה, חוּץ מִזֹּו שֶׁנֶּאֱמַר
(בַּמִּדְבָּר ה, טו): "מְנַחַת זְכוּרֹת מִזְכָּרֶת עוֹן".
רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: אִף זֹו לְטוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר
(בַּמִּדְבָּר ה, כח): "וְאִם לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה
וְטַהוֹרָה הִיא וְנִקְתָה וְנִזְרָעָה זָרַע".

<p>27</p> <p>ראשון Sunday</p> <p>Candle Lighting 6:26 הדלקת הנרות</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>Yom Kippur Eve</p> <p>ערב יום כפור</p> <p>עלות השחר 5:37 סו"ז קר"ש - מג"א 9:11 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:43 צה"כ לשיטת ר"ת 7:56 בבלי: ערובין מט • ירושלמי: שקלים כג • תוספתא: נזיר א נ"ך: איוב ד-ה • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ג</p>
<p>28</p> <p>שני Monday</p> <p>Yom Tov Ends 7:55 זמן מוצי"ט</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>Yom Kippur / Yizkor</p> <p>יום כפור, יזכור</p> <p>עלות השחר 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:42 צה"כ לשיטת ר"ת 7:55 בבלי: ערובין נ • ירושלמי: - • תוספתא: נזיר ב נ"ך: איוב ו-ז • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ד</p>
<p>29</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>עלות השחר 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:40 צה"כ לשיטת ר"ת 7:53 בבלי: ערובין נא • ירושלמי: שקלים כד • תוספתא: נזיר ג נ"ך: איוב ח-ט • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ה</p>
<p>30</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>עלות השחר 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:38 צה"כ לשיטת ר"ת 7:51 בבלי: ערובין נב • ירושלמי: שקלים כה • תוספתא: נזיר ד נ"ך: איוב י-יא • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ו</p>
<p>1</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>עלות השחר 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:37 צה"כ לשיטת ר"ת 7:50 בבלי: ערובין נג • ירושלמי: שקלים כו • תוספתא: נזיר ה נ"ך: איוב יב-יג • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ז</p>
<p>2</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 6:18 הדלקת הנרות</p>	<p>יד</p> <p>14</p>	<p>ערב סוכות</p> <p>עלות השחר 5:42 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:23 שקיעה 6:35 צה"כ לשיטת ר"ת 7:48 בבלי: ערובין נד • ירושלמי: שקלים כז • תוספתא: נזיר ו נ"ך: איוב יד-טו • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ח</p>
<p>3</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Candle Lighting 7:46 הדלקת הנרות</p>	<p>טו</p> <p>15</p>	<p>1st Day Succos</p> <p>א' הסוכות, למען אמינתך</p> <p>עלות השחר 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז תפלה - מג"א 10:24 שקיעה 6:33 צה"כ לשיטת ר"ת 7:46 בבלי: ערובין נה • ירושלמי: שקלים כח • תוספתא: סוטה א נ"ך: איוב טז-יז • רמב"ם: תפילין ומזוזה וספר תורה ט</p>

דער רבי זאגט אז מען קען זיך גארנישט פארשטעלן די גרויסקייט און טייערקייט פונעם אתרוג. מען זעט אז אידן געבן אויס אסאך געלט פאר די מצוה, מער ווי פאר אנדערע מצות, ווייל דאס איז עפעס גאר א ספעציעלע חשובע מצוה. (שיחות הר"ד סימן קכ"ה)